

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 4 MARS 1917.

HÖG MÅN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Den bedragna.

DIN RÖST VAR SÅNG, DIN GÅNG
var lek

och dina ögon skyar,
små ljusa sommarskyar,
och du var mjuk och linjevek,
din hand var liksom skapt för smek,
och hvar gång jag förnyar
i minnets ljus den stund jag såg
dig allra första gången,
jag blir så still och vek i håg
och känner stundom smärta.
Ty fastän själf du ej det vet
är jag i minnet fången
och bär det likt en hemlighet,
en ljus och ljuftlig hemlighet
i djupet af mitt hjärta.

Du var för fin, för mjuk, för vek
för den, som tog på simpel lek
det finaste du ägde
och all din kärleks rena guld
med falska vikter vägde.
Så släcktes solen i din blick.
Du fick ett främmadt, skugglikt skick,
din leksamt linjemjuka gång
vardt gången hos den slagna.
Och rösten, som en gång var sång,
vardt bruten alltifrån den dag
du tårlöst böjd för ödets slag
tog plats bland de bedragna.

G. P. QUIST.

Fru Karin Molander

som drottning Carolina Mathilda i Rococokomedien "Stöflett-Kathrine" på Intima teatern.
Goodwin kamerabild.

En människa af eld och tro.

Cecilia Bååth-Holmberg 60 år.

CECILIA BÅÅTH-HOLMBERG AR ETT lefvande bevis på en stark själs makt öfver en svag kropp. Vid 60 år är hon ännu ung och spänstig, varm och full af lifskraft, fast hon alltid dragits med en sjuk kropp. Hennes hälsa fick nämligen en svår knäck, när hennes föräldrahem, Hammarlöfs stora prästgård i Sydsåne, brann ned till grunden. Hon var då 16 år gammal och öfveranstängde sig vid det ifriga räddningsarbetet. Knappt en dag har förlupit utan ofta svåra plågor, men mellan smärtorna och under de sömlösa nätterna har hon skapat ljusa litterära verk, fulla af tro på lyckan och det goda och af sund, varm ungdomsglädje. Hotad af en svår lungsjukdom, letade hon vid endast 29 års ålder i riksbibliotek och riksarkiv förstahandskällor till sin "Karl XV" och uppsökte alla Karl XV:s då ännu lefvande vänner och målare, som gånge henne den bild af konungen de själfva känt och älskat.

En sommar insjuknade hon häftigt i Syd-tyskland och måste efter en lång sjukdom föras på bår genom halfva Europa till sitt hem. Det kunde hända, att hon på Tärna fick bäras in till sina lektioner, då hon var för kraflös att själf förflytta sig. Hennes man berättade en gång för mig, att hon under de åren var helt belåten, när hon fått en ordentlig tandvärk. Det hade varit som en förriskande "omväxling", och hon kände då mindre sina andra, mera hvardagliga plågor. — Ännu vid 60 år strider hos henne en ung, lifsvarm själ med en kropp, hvars krafter vilja sträika, och hvarje dag för själen hem nya segrar. — För allt godt är denna ande vaken. Hon vet att under trägna studier leta fram det goda och sanna hos tider och människor som varit och att rädda det undan glömskan. Den nuvarande tidens rörelser följer hon med aldrig svikande intresse, och man har svårt att förstå, att hon räcker till för allt och för att göra allt så grundligt. I På Vakt, organet för Riksförbundet för sedlig kultur, som hon och hennes man skapat, och i Stockholms Dagblad och Aftonbladet ser man ofta hennes stridbara penna. Hur många kampanjer har hon inte fört, hur många förhållanden har hon inte sökt lägga till rätta. Där ingen annan vågat träda fram, där har hon gjort det, bafvande och känslig för hån och oförstående men säker genom det rättmätiga i sin sak. Hon har blifvit beskylld för att vara radikal likaväl som stockkonservativ och detta just därför, att hennes öga ser klart och städse söker mäta tidsrörelserna efter deras verkliga värde; med ungdomlig hänförelse omfattar hon det goda, sunda och värdefulla och tar upp kampen mot allt osundt. Af de många strider hon fört vill jag endast nämna några: Det var hon, som väckte oppositionen mot dissektion och vivisektion i folkskolorna och röntte stor anslutning inom lärarekåren, hvarom en adress från 400 af dess representanter vittnade. Hennes polemik

Cecilia Bååth-Holmberg.

mot Geijerstams "Nils Tufvesson och hans moder" och dess högst ensidiga och färglagda framställning af svenska bönder ledde till att boken den gången inte gick. Hennes artiklar för civilfångarnas bättre behandling i världskriget och hennes många uttalanden i sedlighetsfrågor visa samma tankeskärpa och grundliga sakkännedom som hennes böcker. Hon är i ovanligt hög grad hvad jag ville kalla vederhäftig, och hon har i sanning varit sitt valspråk trogen:

"Strid för allt du älskar här, dö, om så det gäller; lifvets lott då svår ej är, döden icke heller."

Att ge en ingående skildring af en så lång och rik lefnadsbana som Cecilia Bååth-Holmbergs på några spalter är ingen lätt

sak. Ensamt hennes litterära arbeten — ett 30-tal böcker, många i åtskilliga upplagor — är värd ett större utrymme och hennes och hennes makes lifsverk Tärna likaså. Det kan här endast bli fragment till en historik om ett ännu långt ifrån afslutadt lif.

Cecilia Bååth-Holmberg liksom hennes make Teodor Holmberg växte upp i det rika Skåne "söder om landsvägen", delvis äfven i Esaias Tegnér's Lund och vårdade de rika minnes- och vänskapstraditionerna från den vittra krets, som hörde till den store skaldens närmaste omgivning. Den folkliga väckelse, som utgick från Grundtvig och Björnson och som då grep den bildade ungdomen på båda sidor om Sundet, satte för lifvet sin prägel på de båda ungas sinnen. Allt skönt i konst och dikt, allt som kunde värma, uppbygga och rena, omfattade de med hänförelse. Ingen trång och rigorös åskådning har därför någonsin behärskat dem utan en i bästa mening fri.

Då studenten Teodor Holmberg vid 23 års ålder blef kallad att skapa en af Mellansveriges första folkhögskolor, Tärna i Västmanland, var det mången, som skakade på hufvudet åt hans och hans nittonåriga fästmöes vägsamhet. Men uppmuntrad af bl. a. sin gode vän professor Esaias Tegnér, som själf trodde på folkhögskolesaken, gånge de sig i maj 1877 som unga makar upp från det vårligt fagra Lund och alla vänner där till Kumla lergården, där snön ännu låg smutsig på åkarna och slätten föreföll fröslöst öde.

I den gamla förfallna prästgården skulle de båda unga inreda sitt hem i fyra små rum, ett kök med svart tak och en skrub till skafferier samt en ofalig massa småmöss. Om denna tid skrifver fru Bååth-Holmberg i ett bref:

"Att söka höja landets mindre lyckligt lottade unga män och kvinnor, det blef den väg, vi hade att gå, och i det arbetet lade vi också in all vår skönhetslängtan, all vår tro på goda makters seger i lifvet. Men den segern, det visste vi redan då i vår ungdom, skulle byggas på fast grund. Ungdomen skulle först lära sig inse arbetets ära och skönhet, innan den kunde nå vidare ut i några andliga rymder. Själva sågo vi i vår sträfvan lifvets högsta lycka och högsta skönhet."

Det var under stora svårigheter de arbetade fram sin sak. Folkhögskolans nya vackra hus påbörjades visserligen redan året därpå, men det dröjde många år, mer än ett decennium, innan de för ett hem nödvändiga ekonomilokalerna blefvo praktiskt ordnade och 34 år, innan där blef en brunn med drickbart vatten!

Men det var inte endast i yttre måtto de båda hade svårigheter att kämpa emot. De blefvo ofta missförstådda och omfalade som folkuppviglare och revolutionära. Deras ideal förlöjligades, deras verksamhet misstroddes, men de sträfvalde tappert vidare och nådde verkligen sitt mål: att skapa ett mönster af en folkhögskola och göra den aktad i hela Norden.

Den kvinnliga delen af folkhögskolan är till större delen,

Gamla Kumla prästgård, 1876—1880 folkhögskola, nu mejeri. Makarna Holmbergs första hem.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 7.50	Helt år.....	Kr. 9.50
Halft år.....	3.90	Halft år.....	5.—
Kvartal.....	2.—	Kvartal.....	2.50
Månad.....	0.80	Månad.....	0.90

Iduns byrå och expedition, Mästern Samuelsgatan 45. Stockholm.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—5.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47. Kl. 9—5.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 86 59. Allm. 43 04.	

Annonpris:

Pr millimeter enkel spalt:		Utländska annonser:	
30 öre efter text.	35 öre efter text.	40 öre	å textside.
20% förhöjning för särsk. begärd plats.	20% förh.	för särsk. begärd plats.	

husmoderskolan helt och hållet, ett verk af Cecilia Bååth-Holmberg. Hon förberedde sig till bildandet särskildt af denna senare genom sommarresor i Sverige, Danmark, Tyskland och Schweiz, ordnade sedan med byggnadsplaner, beräkningar och inredning samt samlade äfven själf bland vänner en stor del af summan, som behöfdes. Af sin egen privata kassa skänkte hon 10,500 kronor utom allt sitt arbete; hennes man skänkte 10,000 kronor, landstinget 13,000 kronor och personliga vänner, som sagdt, omkring 25,000 kronor.

I 32 somrar ledde och undervisade hon sedan i den kvinnliga folkhögskolan, höll föredrag och ordnade fosterländska fester, understundom med ända till 2,000 deltagare, samt svarade för både den lekamliga och delvis den andliga underhållningen.

År 1908 utvidgades den kvinnliga afdelningen med förut nämnda husmoderskola. För att husmödrarna själfva skulle lära sig att producera, grundade hon i sammanhäng härmed: mejeri, ysteri, trädgårdsskötsel, höns- och kaningård samt småbruk med kor, getter m. m. Äfven en väfstuga lät hon uppföra. Hon ville, att också husmoderskolans elever skulle bli ej blott praktiska utan också svenska och andligt vakna kvinnor. Därför ingick äfven i deras utbildning allmänbildande ämnen. År 1912 då konung Gustaf besökte Tärna, uttryckte han sin stora beundran för allt hon skapat där, och hon hade glädjen att själf för honom få förevisa husmoderskolans olika arbetslokaler.

Det är under de långa ensliga vinterrarna på Tärna, som Cecilia Bååth-Holmbergs flesta böcker kommit till. De lummiga träd, som nu inbäddade Tärna, funnos inte då. Huset låg på en öde lerslätt och, för att slänga ödsligheten ute, hade den unga husmodern satt målade glasrutor i fönsterna. Bakom dem studerade hon eller drömde sig in i sin sköna tankevärld.

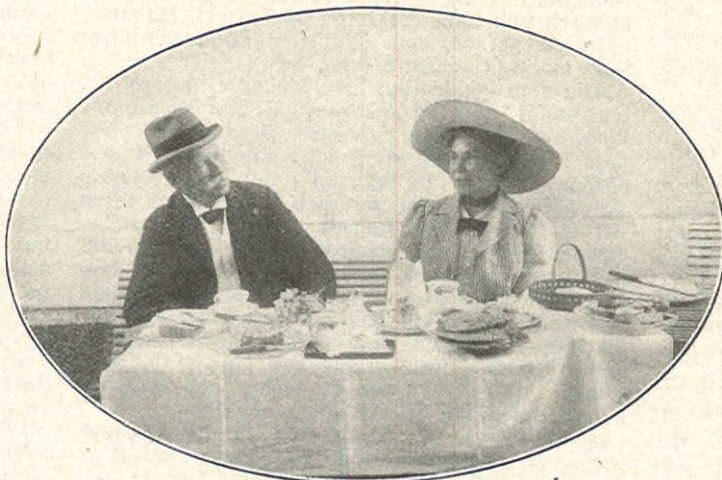
Under många år bodde profinnan Bååth hos sin dotter och äfven brodern, skalden A. U. Bååth, besökte Tärnahemmet långa tider. Han skref där flera af sina stora arbeten bl. a. Kärleksagan på Björkeberga, som utgafs af Idun. Cecilia Bååth-Holmberg berättade mig nyligen i ett bref om dessa vinterrar:

Tärna folkhögskola 1887.

"Vi voro mycket, mycket lyckliga då i all vår sträfvan, litterär och i skolan, och hvarje afton samlades vi fyra i min mans rum, och då läste vi för hvarandra, hvad vi skrivit under dagen, min bror och jag, en hvar på sitt håll.

ligt fullbordad. Jag har ännu en bok att skriva i detta syfte — ehuru jag fruktar, att jag ej skall hinna därmed."

Herr och fru Holmberg sommaren 1912.

Den lyckligaste vintern i vårt lif var, när jag skref "När seklet var ungt".* Hvarje afton kom min

Hvarje sommar företogo herr och fru Holmberg långa resor i utlandet för att se och lära, och utan dessa skulle de säkerligen ej kunnat hålla sig så andligen spänstiga i sin isolering på Västmanlands landsbygd.

Utom sin stora litterära verksamhet, sina översättningar och Tärnarbetet har Cecilia Bååth-Holmberg fått tid att ägna sig åt många andra saker. Så har hon bildat ett vandringsbibliotek för Västmanland och författat programkatalog samt skaffat material till 124 olika s. k. programafningar, kända och värderade i hela landet från Vstad till Haparanda. Ungefär 1,000 sådana "aftnar" eller rättare folkfester ha redan hållits.

Det var på hennes initiativ och genom henne, som konsul Oscar Ekman 1906 köpte Storlien, den i militärt hänseende så viktiga gränsstationen till Norge, som då, efter unionskrisen, var föremål för norsk spekulation.

Det var också hon som under flera månader sysslade med att ordna och förbättra sanatoriets inre.

Många utmärkelser ha kommit Cecilia Bååth-Holmberg till del. 1904 fick hon Literis et artibus, och både gamle kung Oscar och vårt nuvarande kungapar ha gifvit henne många gunstbevis. Vid 100-års-

* Anm. "När seklet var ungt" har utkommit i sin tredje upplaga som jubileumsupplaga till 60-årsdagen. Bland nya alster, som snart äro att förvänta af hennes flitiga penna är en bok med skånska minnen och bilder under titeln "I heta striders land" samt en fortsättning af hennes rese- och kulturbilder "Hemma i Sverige".

Den näst sista sommarkursen på Tärna 1911.

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Mattor, Gardiner, Möbeltyger, Dräkttyger.
Konstnärligt verkningfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.
Henstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

Två unga, som döden skördat.

minnet af Teodor Körners död var hon inbjuden som hedersgäst af staden Dresden och hennes bok "Far och son" står — i både svensk och tysk upplaga — i Körnermuséet i Dresden, liksom "När seklet var ungt" står i Tegnérmuséet i Lund. Afven kejsar Wilhelm har sändt henne en "Ehregabe" som tack, sedan han läst hennes "Vater und Sohn". Den boken läses för öfrigt nu på tyska krigslasarett och delar af den ingå i det tyska nationalverket "Im Kampf um Freiheit und Vaterland".

Det finns ett genomgående drag i Cecilia Bååth-Holmbergs böcker: de visa alla såväl stor skönlitterär begåfning som grundliga och målmedvetna historiska och sociala studier, och de äro fyllda af hänförelse för allt godt och friskt och svenskt. Hennes böcker äro uppfostrande utan att någonsin predika, de äro upplyftande, värmande. De lämna ingen oberörd; de ha något att skänka. En sådan bok som "Skogsbodagård", för att ta ett exempel ur högen, hur har den inte väckt svensk ungdom till fosterlandskärlek och kärlek till arbetet!

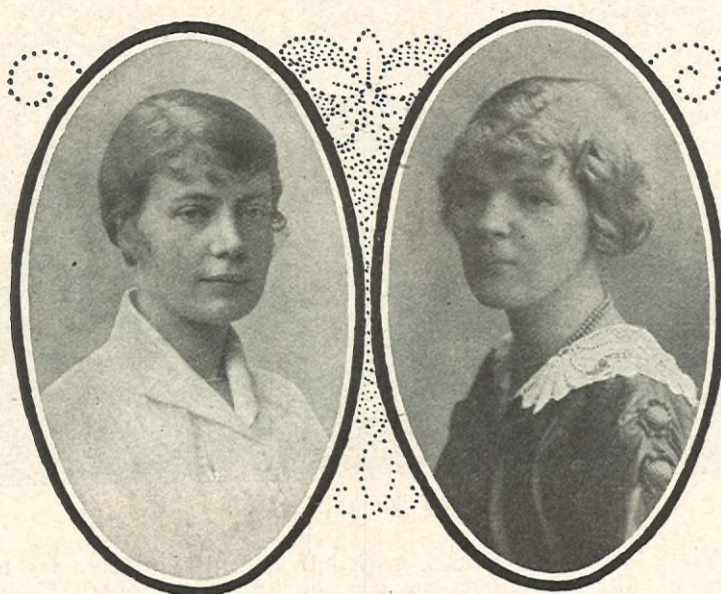
En författarinna på modet har hon knappast någonsin varit, om också hennes böcker gå ut i många upplagor, men i stället är hon en, som knappast kan bli omodern. Hennes grundliga källforskningar komma alltid att garantera henne en omdömesgill läsekrets af forskare (bland mycket annat af värde finnas också i flere af hennes böcker många otryckta dikter af Tegnér) och det ligger en klassisk klarhet öfver hennes stil, en renhet och sanning i hennes tankar och en vilja till det goda och ljusa, som måste omfattas med kärlek och tacksamhet af alla dem på hvilka vårt folk kan bygga sitt framtidshopp.

Hennes senaste böcker visa ingen tillbakagång. Tvärtom. Ännu våga vi hoppas att Cecilia Bååth-Holmbergs författarskap skall ha mycket att skänka.

BRITA GENTELE-SILLÉN.

Fröken Josephine Bergius, som i dagarna aflidit i Linköping, har i sitt testamente gjort stora donationer till olika välgörande ändamål, både i sin hemstad och i Stockholm. För Linköping uppgår det donerade beloppet till mellan 50,000 och 60,000 kronor, hvaraf 5,000 kronor till Sällskapet för förbättrande af föräldravård därstädes och omkring 50,000 kr. till en fond, som skall förvaltas af Linköpings drätselnämnd och hvaraf räntan skall utdelas till behöfvande fruntimmer af medelklassen. Diakonissanstalten i Stockholm och föreningen Vänner till Davres Honteux ha ihågkommit med 10,000 kronor hvardera.

För berömliga gärningar utdelas ibland medaljer, men fröken Elin Johansson i Örebro kan nog knappast motse belöningen för sitt verk i den formen. Det är icke desto mindre en mycket berömlig gärning, som hon utfört i det tysta och som nu kommit i dagen. Fröken Johansson har under 17 års tid förestått guldsmedsfirmen Oskar Bjelke i Örebro och har nu i dagarna lämnat sin befattning för att sätta upp egen guldsmedsaffär i Kristinehamn. Då hon som ungt biträde kommit in i herr Bjelkes affär insjuknade denne i en häftig lunginflammation, som bortryckte honom, och han lämnade efter sig en sjuklig hustru och sju minderåriga barn. Efter ett par år aflid äfven fru Bjelke och omsorgen om affären lämnades nu helt och hållet i fröken Johanssons händer. Af försställningen var allt annat än lysande, men fröken J. var platsen vuxen och öfvervann med stor energi alla svårigheter, så att firman nu, då hon lämnar den i händerna på näst äldsta sonen i sin f. d. principals familj, befinner sig i godt skick.

Ewy Malmros.

Hildur Reutermark.

I EN ALDER AF 23 ÅR AFLID NYLIGEN I Trelleborg fröken Ewy Malmros, dotter till majoren och bankdirektören William R. Malmros. Från en person, som stått den döda nära har Idun mottagit följande runa.

Alla som kände dig, Ewy Malmros, grepos vid budskapet om din bortgång af den mäktigaste känsla af bestörtning och sorg. Det kom så oväntadt, oanadt, budet, att du icke mer fanns till, och sorgen lamslog oss helt. In i det sista verkade du pliktstroget på din post och ännu samma afton var du som alltid hemmets älskliga väna fé — lyckospridande och glädjestrålende! Med en allt frotsande själföfvervinnelse gick du ibland oss, icke som sjuklingen, den af hjärtlidande plågade utan som den starka, alltid gifvande, intet fordrande vännen. Äfven utanför ditt vackra föräldrahems väggar lyste, värmdes och gladdes du allas sinnen. Tomheten gapar nu hemsk och afskräckande, saknaden är kväljande och tung.

Knappast mer än 23 år stod du i ungdomens vackraste blomstring. — De blå ögonen, det guld-gula håret, din bleka skönhet, dina läppars behagfulla leende, din spåda gestalt, allt gaf ett underbart harmoniskt intryck, och, äfven denna rent yttre sida af din person gjorde att vemodet öfver din bortgång om möjligt kändes ännu svårare. Också stod du i begrepp att gifva bort hela din personlighets rikedom, att räcka handen till gemensam vandring i lifvet; och just i de dagarna nåddes du af liemannen! Obegripliga död!

hon in i det sista blef trogen. På Svenska Notisbyrån började hon sin journalistiska verksamhet och där upptogs hennes arbete hufvudsakligast af rättgångsreferat både vid rådhusrätten och polisdomstolen. Om hon därunder också aldrig blef i tillfälle att förskaffa sig någon mera känd signatur, så måste man dock mer än en gång under den tiden lägga märke till de både sakligt och på samma gång ofta verkligt humoristiskt skrifna referaten från polisdomstolen, där framlidne polisdomare Ingeströms kända spiritualitet och komiska infall kommo henne väl till pass. Då kriget bröt ut vistades fröken Reutermark i Tyskland för studier, som hon emellertid på grund af de osäkra förhållandena måste afbryta. Återkommen därifrån fortsatte hon sin journalistiska bana som redaktör för Strängnäs Tidning och öfvergick därifrån till Norrbotten-Kuriren, samtidigt som hon korresponderade med en del hufvudstadsblad.

Hildur Reutermark var en både varm och rik natur. Saktmodighet, mildhet och anspråkslöshet voro ledande drag i hennes karaktär. Osjälvisk sökte hon alltid bereda andra glädje, på sin egen tänkte hon minst. Hennes plikttröhet i arbetet och hennes alltid hjälpsamma, kamratliga sätt gjorde henne varmt uppskattad af sina kamrater, som alltid komma att behålla henne i kärleksfullt minne. Må vindarna fara varligt fram öfver hennes nyredda kulle!

N. Hbg.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Josephine Bergius.

Elin Johansson.

Ellen Kinberg.

Louise Melin.

Men icke nog med att fröken J. varit en försyn för familjen Bjelke i ekonomiskt afseende, hon har också under alla dessa år varit barnens fostermor, vakat öfver deras uppfostran med den ömmaste omsorg och helt och hållet ägnat sin tid åt dem.

Syster Ellen Kinberg, som nyligen bortrycktes af en häftig hjärnhinneinflammation, efterlämnar en större vänkrets än många annan, ty som sina vännar kunde hon räkna alla dem, hvilka hon som dispensärsköterska på Söder under de senaste tio åren kommit i beröring med. Genom sitt lugna, humoristiska sätt vann hon de sjukas förtroende och genom sin stora organisationsförmåga nådde hon förträffliga resultat med de tuberkulossjuka. Född 1872 utbildades Ellen Kinberg till sjuksköterska vid Röda Korset. Hon ägnade sig först åt privatvård och blef därefter öfersköterska vid S:t Görans tuberkulosafdelning, en befattning, som hon lämnade för platsen som dispensärsköterska vid Södra tuberkulosbyrån.

För kort tid sedan aflid i Västerås förra lärarinnan fröken Louise Melin i en ålder af nära 72 år. Redan 1860, d. v. s. på den tid, då Västerås icke hade något ordnad skolväsende, började fröken Melin sin verksamhet som småskollärarinna och tjänstgjorde sedan i 40 år som en sällspordt nitisk och kärleksfull ledarinna för de små. När hon började fick hon 100 kr. i lön och när hon slutade hade hon hunnit upp till 900 kr. I allvar och lek var hon den som ordnade allt för de små, och som ledarinna af barnbale och julfester var hon mästertig och sparade sig aldrig.

Stilla och blid till sitt väsen med vaken intelligens efterlämnar Louise Melin minnet af en god och varm personlighet.

IDUNS KOKBOK

AF ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — —
5:te upplagan nu utkommen.
Pris Kr. 5: 50 inb. — — —

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Diamanter

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

Hur drömde Ni i 17-årsåldern att Eder framtid skulle gestalta sig?

Biografcensur Gustaf Berg skriver:

Till redaktionen af Idun!

När jag var sjutton år — det var ungefärligen vid tiden för min studentexamen, och den närmast hänförliga om också inte hänförande fotografiska bild, jag kan prestera, är också studentdagens konterfej. Då jag nu själf plockar fram det, så tycker jag inte just att gossen ser så värst drömmande ut. Det är inte mycket mera än ett par årtionden sedan dess, jag minnar mig alltså rätt väl att gossen lefde tämligen för stunden, isynnerhet förstås när han stod inför fotografen efter att ha gallrat ut ett par paraplyer af de näst sötaste dåtida Halmstadsbackfischarnes blomstergårdar — de allra sötastes fingor ju sitta i hjärtetrakten och följa med till kameran! Af den rest, som sålunda hänger kvar för eftervärlden, kan man möjligen draga indirekta slutsatser rörande en del af ynglingadrömmerna i det här fallet. Den öfriga delen af dem är svårare att rekonstruera. För så vidt de hänförde sig till blifvande lefnadsbana voro nog drömmarne vid den tiden mycket obestämda.

Det första som kan sägas med någon visshet är att de alldeles icke voro inriktade på journalistik. En mycket välvillig lärare siade annars, att jag skulle gå särdeles långt på den publicistiska banan, därest jag inte mot förmodan valde den prästerliga, i hvilket fall jag nog kunde vika en biskopsstol! Förmodligen lät han sig bestämmas af min bö-

jelse och ohejdade vana att skriva långa krior om "Människans plikter mot djuren", "Vfs ej af fädrens ära, enhvar har dock blott sin" o. d., med sorgfälligt undvikande af sådana ämnen som "Orsakerna till och följderna af tredje puniska kriget", "Blodomloppet hos grodorna", öfverhufvud allt som kräfde hänsyn till fakta. Att den gode lära-

ket mindre drömma som inte biografen var uppfunnen vid den tiden, långt mindre dess censur. Inte ens med den vildast ungdomliga fantasi skulle jag då ha kunnat drömma om vare sig biografens stolta segertåg eller dess snedsprång eller om den på en gång så ansvarsfulla och tacksamma, så vanskliga och af diverse omständigheter förbittrade uppgift, åt hvilken mina kolleger i biografcensuren och jag tillsvidare vigt våra lif, och som sannerligen inte ofta medgifver någon afkoppling ens i den verkliga drömmen. Jag skall emellertid icke gå in på enskildheter rörande hvad man icke kunnat på förhand drömma, som sjuttonårig eller dubbelt upp, ifråga om censorskallets agremanger och motsatsen. Mitt svar har ändå af omständigheterna tvingats in i ett öfvervägande negativt förhållande till frågan.

Men för att icke alldeles mankeras en censorsdröm — låt mig för ett ögonblick sammansmälta med den just icke mycket mera än 17-åriga "biografen" och med den drömma om en tid, det må nu dröja sju eller sjutton eller sjuttio år dit, då den hunnit fram till hvad den kan och bör blifva: en förkunnare, som på sitt inträngande och öfvertygande sätt förmedlar idéer och kunskaper lika väl som en god press och en predikare för folken om hvad som tillhör "den goda delen". Då har åtminstone biografen "gått långt på den publicistiska banan" och tillika inlagt ett verkligt kulturens-

Lektor Johan Bergman.

ren ändå blef i någon mån sannspådd, ity att jag efter en del allmän- och ett par oafslutadt specialbildande år vid akademien plötsligt satt på en redaktionsstol och därefter på flera, har aldrig upphört att förvåna mig själf. Om horoskopets "gå långt" däremot icke gått i fullbordan, så slipper jag ju här att anföra mera än en ursäkt för honom, som drömde i mitt ställe, nämligen den att jag efter andra höga föredömen fattade beslutet att (åtminstone tillsvidare) lämna den publicistiska banan i t. d. Som jag vid det laget inte var fullt två gånger sjutton år, och i skrivande stund sitter och fyller 39, så skulle det ju kunna tänkas — om det inte dröjer allt för länge innan de, som tilläventyrs det önska, tråkat bort mig från biografcensuren — att jag, med den träning som ganska rikliga tillfällen till deltagande i behagliga enquêter hjälpa till att underhålla, kunde stappas fram ytterligare på journalistikens törnbeströdda stig. Visserligen ges det ju dispenser för prästämbetet numera äfven åt f. d. litteratörer, men biskopsstolen förs jag fortfarande inte drömma om.

Nu skulle det ju passat väldigt bra för det här enquetesvaret, om jag som sjuttonårig kunnat drömma en aldrig så liten dröm om mig själf som biografcensur, och det är väl en spekulation ditåt som förskaffat mig äran att bli tillfrågad. Men här kommer det andra vissa: något sådant kunde jag så myc-

Biografcensur Gustaf Berg. Ungdoms-porträtt.

Författaren Henning Berger. Ungdoms-porträtt.

ärkebiskopssäte. Drömmen om eller viljan till att i sin mån söka bidraga därtill är behagligare ju mera man vågar tolka den som en sanndröm.

Stockholm den 20 december 1916.

GUSTAF BERG.

Författaren Henning Berger skriver:

Vid sjutton år drömde jag — och hade redan i många år fantiserat därom — att min framtid skulle blifva målarens. Min barndom hade så godt som förflutit inom Nationalmusei murar, där min far var förste vaktmästare, och tafvelgallerierna förekommo mig som det skönaste af allt i världen — en omgivning, utan hvilken man ej kunde lefva. Tidpunkten, slutet af åttiotalet, var ju också väl ägnad att väcka en ynglings konstnärsdrömmar, allt rördes, bröts, flödade och strömmade, jäste, grodde och spirade. Strindberg, Josephson och alla de andra. Jag läste Röda rummet och Giftas, jag såg alla de nya målarna, parisarna, "de gredelina", flytta in på muséet, en kunglig prins blef målare, Nordensvan skref romaner om riktiga lefvande målare, det diktades om och af dem — "En skål för konstens nya källa — för Paris!" Och de samlades på du-

Fröken Anna Lindhagen. Ungdomsporträtt.

Lektor Johan Bergman skriver:

Ni frågar, herr redaktör, om mina framtidsdrömmar i 17-årsåldern.

Vid 17 år drömmer hvarje svensk diktaryngling om att bli en stor skald. I den ideellt intresserade ungdomens öron ljöd ännu i 80-talets början ekot af den sång, hvarmed Finlands studenter några år förut ledsagade till den sista hvilan stoftet af en man, som i lifsfiden intog den anspråkslösa yttre ställningen af lektor i klassiska språk i det lilla Borgå:

Fjärran tid skall hans runor stafva,
natt skall icke hans namn begrafva,
ok skall icke hans folk förslafva...

Nu mer än ett trettioårigt år därefter, skulle jag hellre citera en skald, som icke kunde lefva af sin poesi, men dog af den 1839 och kort förut sjöng:

Min sång en värld ej tjusa skall,
så högt gick ej dess vågors svall,
den vaktelns var i enslig skog,
som hörs af få, men höres nog.

Att drömma poetiska världsstormar-drömmar vid 17 år och se dem tre decennier senare resultera i en välvillig petitrad i prof. Warburgs sista band, det är ju att sikta mot skyn och förfela själfva skogsbrynet. Sic itur ad astra!

Men dock, ve den yngling, som icke siktar mot skyn. Och för öfrigt, hvad betyder samtidens modekritik om hundra år! Då ha säkerligen många nuvarande sidor om dagens berömdheter krympt samman till en likadan petitrad eller kanske helt och hållet försvunnit. Samtidens af allsköns blomständigheter grumlade värdeomdömen ha i alla tider stått

sig slätt inför det längre afståndets rättvisare proportionsbedömning, och vår tid skall förvisso icke i detta afseende utgöra något undantag.

På 1880-talet, när min sjuttonårighet inföll, var villkoret för ett uppmärksammat författarnamn framför allt ådagalagd sakkunskap i grändernas erotik; på 90-talet, då jag debuterade i skönlitteraturen, var inträdesvillkoret till parnassen en smula modifieradt: man önskade då en elegantare kostymerad sensualism, kvalmig, emedan den flyttat från gränden till budoaren.

Uppfostrad som jag var af en gammal, from och fattig kvinna i den strängaste schartauanska religionsatmosfär saknade jag alla förutsättningar för att bli vare sig 80-tals- eller 90-talsdiktare med utsikt att vinna gehör för dagens bedömare. Däremot kunde jag ju tyckas ha förutsättningar för det prästerliga kallet. Men bland de många gammaldags idéer, som jag fick med från barndomshemmet, var även en obotlig afsky för den moderna teologiens advokatyr, en afsky, som inflytandet från 80-talets idéer, ehuru ur andra utgångspunkter, starkt understödde. Efter den litterära bekantskapen med Viktor Rydberg och den personliga beröringen med

Författaren Dr Fredrik Vetterlund. Ungdomsporträtt.

ken till konstnärsfrukost hos Ledoyen af Hugo Birger.

Det är klart att just muséets utställningar och nyförvärf skulle kraftigt öka artistlusten. Drömmen om en ateljé, ett namn och min framtid blefvo till ett.

Det är också mycket möjligt att denna dröm skulle ha blifvit verklighet, om ej yttre omständigheter trädte hindrande emellan. Ty — hvarför förneka det — sjuttonåringen hade en del betingelser för kallet, han hade känsla både för färg och form, och öga och fingrar voro icke obegåfvade tjänare. Jag började på Tekniska skolan och jag fortsatte senare vid ännu unga år kampen för drömmens lifsgestaltande både vid en akademi med antik och en annan med lefvande modell. Ja, jag målade så vidt, att några teckningar och ett par affischer i färg publicerades, förutom tidningsillustrationer i svart och hvitt. Och jag tillhörde, jämte ännu ett par svenskar, The Palette and Chisel Club i Chicago.

Men — bubblan brast.

Därom är intet att säga — de flestas sjuttonårsdrömmar blifva väl som så mycket annat icke till stort mera än minnen. Men jag tror nog att målare var det jag borde ha blifvit i alla fall!

Köpenhamn jan. 1917.

HENNING BERGER.

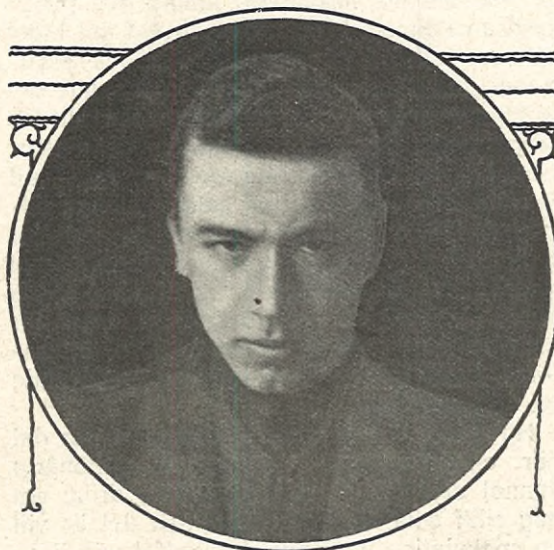
Redaktör Hasse Zetterström. Ungdomsporträtt.

en man, som jag räknar som en af min ungdoms största vinster att ha mött på min väg, nämligen Pontus Wikner, som blott behöft ta det korta steget öfver kyrkotröskeln för att mottagas med öppna armar i prelatkretsen, men försmädd det, fann jag, att statskyrkoprästens ur karriärsynpunkt så frestande och genom personliga relationer väl tillrättalagda framtidsbana för mig var oförenlig med bevarad sinnesro.

Följaktligen vek jag in på ett annat spår. Jag ville nu göra mig kompetent för en universitetsprofessur i något af de humanistiska ämnena klassisk filologi, estetik eller historia, alla af mig nästan lika högt älskade — hvilket kanske var min olycka.

Denna ungdomsdröm har ju gått i uppfyllelse — så långt på mig ankommer. Kompetent till professorer i latinsk litteratur har jag upprepade gånger enhälligt förklarats af de akademiska myndigheterna, men jag har råkat ut för tragiken att tillhöra och vara starkt fäst vid ett land, som för närvarande är en ganska hård styfmoder för den just i våra dagar så lifaktiga och förnygrade vetenskap jag ägnat mig åt. Det finns för densamma endast 3 professorer i hela riket, i Sveriges hufvudstad icke en enda. Och att gå i landsflykt drager man sig dock för i det längsta.

Det må ursäktas mig, att jag begagnar ett

Författaren Anders Osterling. Ungdomsporträtt.

kanske icke återkommande tillfälle att fästa behjärtade kulturvänners uppmärksamhet på det oförljanta olycksöde som just nu hvilat öfver en af de genom antalet och kvaliteten af sina idkare mest blomstrande, men genom befordringsmöjligheter minst hoppgifvande vetenskaperna. Denna sak har dock vida större intresse än mina eventuella 17-årsfunderingar.

(Jag är nämligen långt ifrån ensam om mitt öde, och kunde dessa ord väcka någon högsinnad mecenat till gifmildhet mot någon af våra högskolor, så torde man ej behöfva befara, att den som så grundligt som jag utmanat de gängse fördomarna på samhällets höjder, icke minst inom den akademiska världen, däraf vinner någon personlig fördel; det finns andra, som både förljanta och säkerligen bättre unnas en sådan).

Medan till juridiska professorer mer än en gång helt unga män måst utnännas på en ganska enkel docentkompetens i brist på läflan, ja t. o. m. efter inkompetensförklaring af någon bland de sakkunnige, så kunde det vid senaste konkurrensen om en akademisk lärostol i klassisk filologi inträffa, att icke blott samtliga sökande förklarades utan minsta tvekan kompetenta, utan, som en af de sakkunniga professorerna i sitt utlåtande yttrade, att "aldrig en samtidigt genom antal och kvalitet så ytterligt stark uppsättning af sökande funnits, och — att det nu föreliggande fallet, äfven om jämförelsen utsträcker till ansökningar om andra filologiska professorer, endast med svårighet torde finna sin like." Och de andra sakkunniga fällde ungefär likadana omdömen.

Ej lika falla sålunda ödets lotter. Medan den ena vetenskapen har öfverflöd på platser och klen konkurrens, har den andra ett ringa fåtal platser, men samtidigt så stark vetenskaplig lockelse, att det finns öfverflöd på t. o. m. öfverkvalificerade aspiranter.

Medan andra länder under senare tider visat exempelvis den rikhaltiga och såväl språkligt som sakligt tacksamma latinska medeltidslitteraturen synnerlig uppmuntran är det vemodigt att veta, att vi här i Sverige icke vid någon af våra högskolor ha en enda lärostol för detta ämne, som är af så väsentlig betydelse icke blott i sig själf utan äfven indirekt som förutsättning för litteraturhistorisk och annan historisk, icke minst svensk historisk forskning. Vetenskapligt bearbetade ligga till stor del ännu skatterna ur vår egen medeltids och renässanslids företrädesvis på latin författade litteratur. Och detta i ett land, som kan räkna Petrus de Dacia och Nicolaus Hermanni, författaren af *Rosarorans*, som sina.

Ja, herr redaktör, ni begärde också ett 17-årsporträtt. Vid den tiden var jag verkligen så fattig att en fotografering icke låg inom mina dåvarande möjligheters gränser. Det har ej heller lyckats mig att öfverkomma något exemplar af ett några år senare taget studentporträtt.

Stockholm febr. 1917.

JOHAN BERGMAN.

Fröken Anna Lindhagen skriver:

Ingen framtidsbana tilltalade mig i 15-17-årsåldern. Ty jag ville helst ha blifvit nihilist. Detta var ej så lätt att tänka sig öfverfördt på svenska förhållanden. Någon gosse till riktigt god vän, som också ville bli nihilist, syntes mig dock i hög grad skulle skingrat framtidsdunklet.

ANNA LINDHAGEN.

Förj. Dr Fredrik Vetterlund skriver:

Idun frågar, hur jag i 17-årsåldern tänkte mig min framtid. Ja, hvad skall man säga? Att jag skulle läsa historia och konst och dylikt visste jag, ty det hade jag helt och hållet gått upp i allt från barndomen; Lübkes konsthistoria t. ex. studerade jag med verklig entusiasm från mitt tionde år. Vers gjorde jag också och hade nog en känsla af att jag inte komme att sluta upp med det. Att jag skulle skriva något om Atterboms poesi och försöka en annan uppskattning af nyromanfiken än den jag till min förargelse läste hos B. E. Malmström och de litteraturhistoriska tegnériderarna, var jag i 17-årsåldern fullt på det klara med. Kuriöst nog i detta sammanhang: just den dag jag fyllde 17, fick jag som födelsedagsgåfva Börje Norlings "Nya skolan bedömd i nutidens press", där jag både återfann resonemang jag själf gjort och nya, som syntes mig riktiga. Då lofvade jag mig att en gång gå vidare åt detta håll — men isynnerhet att framställa en positiv skildring, som vore viktigare än de tvistefrågor boken sökte utreda. Att öfverföra på andra hvad jag sett, förstätt och känt, då jag läste Lycksalighetens ö och Fågel Blå. Jag vill helst inte tänka på, hur jag hittills lyckats hålla detta löfte.

Hvad jag praktiskt skulle göra af mina studier, anade jag i 17-årsåldern däremot inte. Jag tyckte inte det fanns några vidare utsikter, och jag hade en viss oborgerlig afsky för det yrkesmässigt präglade. Det tycktes mig göra allt för stort och oskönt intrång på det fritt mänskliga. Läroverkslärare t. ex. ville jag inte bli på några villkor.

Men hvad då?

Ja, det visste jag inte ens långt efter 17-årsåldern. Jag vet inte riktigt, om jag vet det än i dag... FREDRIK VETTERLUND.

Redaktör Hasse Zetterström skriver:

Vid 17 år drömde jag att nå det jag nådde vid 25. Vid 25 drömde jag om det jag aldrig när. Nu är jag 39. HASSE Z.

Författaren Anders Österling skriver:

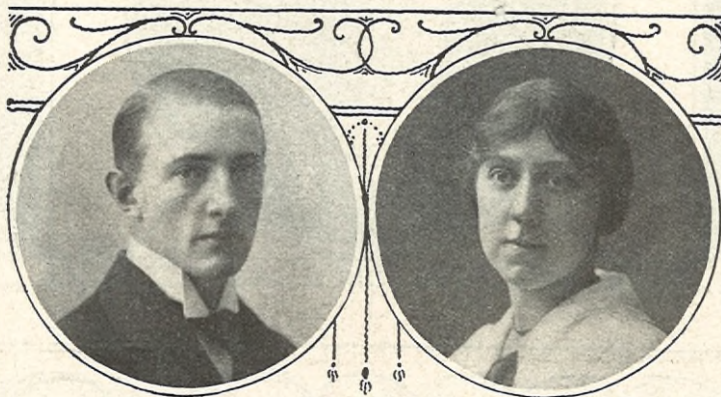
Vid 17 års ålder räknade jag knappast med någon lång framtid. Hvad jag drömde då, var ett skaldeliv à la Stagnelius, kort och häftigt — och jag fann verkligen intet afskräckande i ett sådant ideal. Men naturligtvis tänkte jag mig stor ära som belöning.

För mig dröjde det en tid, innan andra begrepp med tillhörande önsknings fingor lif. Därmed tvangs jag att lägga om åtskilligt och på allvar insätta mig för jordisk existens. Jag blef småningom både filosofiskt och ekonomiskt intresserad i företaget att lefva — bl. a. för att få råd att vara skald!

Jag hoppas äfven få behålla denna lyx, som sålunda utgör kvoten af ynglingaårens dröm, dividerad med senare upplevelser.

ANDERS ÖSTERLING.

Ett societetsbröllop.

Grefve Rune Knutsson Posse och grefvinnan Birgitta Posse, f. Lundström.

Lysningsstipendier.

Ett förslag med anledning af red. v. Kochs motion.

HERR REDAKTÖR!

Det glädde mig mycket att finna en tanke, som jag länge i tysthet burit på, framförd inför årets riksdag. Redaktör G. H. von Kochs motion i Första kammaren om en utredning i hvad mån statshjälp skulle kunna tilldelas personer som ämna ingå äktenskap är ett ord i sinom tid. Om nu endast staten, som har så många att lyssna till, kan förmås att verkligen göra något i denna viktiga fråga. Icke behöfver jag här tala om betydelsen af att hem bildas. Icke tarfvas heller närmare utläggningar rörande hur det känns för ett par små människor att år efter år spara och slita och vänta, allt medan ungdomens dagar gå, och åren, lägga sitt grå damm öfver de röda känslorna. Äfven för den kärlek, som vill hoppas allting, måste modet sjunka, allteftersom priserna i dessa dagar stiga och stiga.

Möjligheten att hjälpa är särskildt uppenbar, då det gäller personer, som nått upp till en inkomst, som räcker för ett litet hems löpande behof, men där de extra engångskostnaderna för möbler och husgeråd äro stötestenen; skuldsätta sig vill man inte, och så får man vänta, vänta. Å, det är så mycket af spröda värden, som förfaras eller bli urblekta, medan väntefären gå. Det finnes ju ett fåtal, som äger föräldrars och släktingars hand att stödja till, och lyckligt är det. Man ser också inte så sällan, hur den fattige unge mannen måste välja svärfar först och brud sedan. Ingen torde dock anse det önskvärdt, att äktenskap startas efter sådant ögonmärke.

Och låt oss tänka på alla dessa små arbetsmyror, som stå utan ett föräldrahems stöd och hjälp. Äfven deras hjärtan kunna älska, äfven i deras bröst uppstiger den eviga längtan efter ett hem. Icke är deras lyckokraft mindre starkt än hos de privilegierade dottrarna i goda hem. För två unga, som vilja bygga bo, fattas det kanske blott några hundra kronor till grundplåt, några fattiga slantar, som den rike slänger ut för en nyck och som några välsituerade människor utan svårighet kunna skjuta samman vid ett kafferep; för de två unga betyder det livets lycka. Det offras så mycket i detta land på gamla och förörkomna människor, på idioter och vanföra; vore icke unga hem, där kärleken och lyckan vilja bo och där små barn kunna växa upp, värnade af lifsfriska föräldrahänder, vore icke det mera gifvande företag att satsa mynt till? Det är en alldeles riktig tanke, som red. von Koch framfört, att staten, som tagit hand om folkförsäkring, också borde sörja för att hvar ung människa, när hon gifter sig, finge uppbära ett litet kapital. Detta kunde vara åstadkommet genom egna eller föräldrarnas inbetalningar med tillskott af allmänna medel.

Medan vi vänta på att statsmakterna skola ta ärendet om hand, må alla, som förstå betydelsen för vårt land af att hem bildas, sluta sig tillsammans till ett riksförbund i syfte att ekonomiskt stödja unga människor, som sträfva att skapa sig ett hem. Naturligtvis finge hjälpen för ingen del ha någon prägelse af fattigunderstöd, så mycket mindre som jag i mitt förslag först och främst tänkt på bildadt folk i små omständigheter. Liksom en begåfvad skolelev får ett stipendium för att man vill hjälpa honom fram i världen och för att man väntar, att han skall göra sitt land heder och gagn, så skulle bland de sökande utväljas till hemgifts-stipendiater de, som synas ha de största förutsättningarna för att bilda ett lyckligt hem. Den pröfvande nämnden skulle därvid ta hänsyn till ungdom och sundhet, föregående vandel och den framtida bärkraft, som är tänkbar, jämte andra förhållanden, som kunna anses meriter i detta hänseende. Naturligtvis skola de sökande ha rätt att påräkna stipendienämndens obrottsliga diskretion.

Säkerligen skola många af Iduns läsare mottaga detta förslag med det grumliga löje, som oftast består sådana spörsmål som detta. Men jag hoppas, att dessa rader också skola komma under ögonen på några af dem, som nu sitta i rikt bo men som ännu minnas en tid, då den gamla och dock evigt nya drömmen om ett hem ännu var blott en hägrande dröm för dem. Och säkerligen ha äfven många af dem, som själfva äro hemlösa, hjärtan att förstå fragiken i

"den gamla visan. Den handlar om de två, som älskade hvarandra, men skildes åt ändå."

AUGUST ÖSTER.

Sparsamhetskommittén.

FRU MARIA SANDEBORG

FRU ALICE WALLENBERG

FRU INGRID VON SETH

FRU HULDA KARLSSON

FRU HANNA LJUNGBERG

FRÖKEN INGEBORG SCHAGER

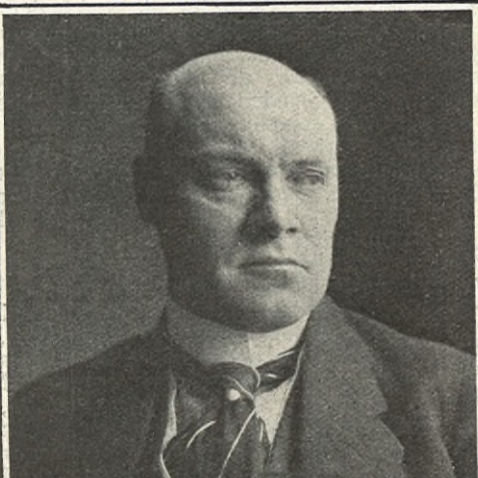
DR. J. BILLSTRÖM

ÖFVERINGENJÖR R. BLOMQUIST

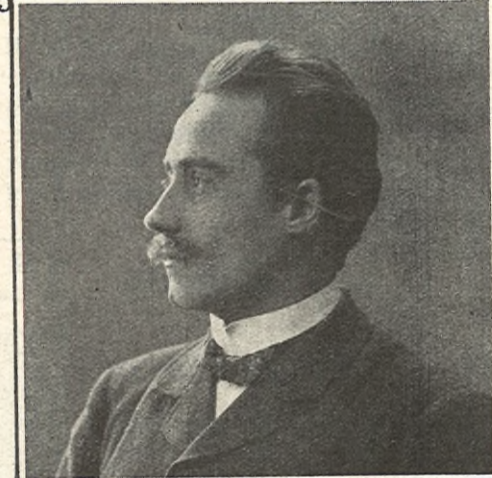
TULLKONTROLLÖR J. ELVIN

ÖFVERLÄRARE C. GRANÉR

AUDITÖR C. JUHEN-DANNFELT

LEKTOR J. SVENNING

En kvinnlig örtagårdsmästare.

"DEN VINNEN SEGERN, SOM HAR DE STARKASTE NERVNA." Var det Hindenburg eller Mackensen, som fällt de bevingade orden under den nu pågående världskriget. Lika godt hvem af de tu — orden kunna tillämpas på alla förhållanden i detta lif, som för de flesta jordvarelser gestaltar sig som en strid, en strid för existensen.

Hvad nu beträffar nerverna, så förhåller det sig så, att de flesta af nutidsmänniskorna hafva en mindre angenäm erfarenhet af att de finnas till och ett sorgligt faktum är det äfven, att man därvidlag mer än någonsin plägar skåda grandet i broderns öga o. s. v., och att man ej gärna öfverser med andras nervositet. Det är med den tidssjukdomen ungefär som med fattigdomen i England, hvilken af Albions barn betraktas på ett sätt, som rättfärdigar en svensk skriftställares ironiska uttryck "brottet att vara fattig".

Hvad är grundorsaken till våra nervers mindre lyckliga tillstånd. Beror det på öfvermåttet af näringsbekymmer, öfvermåttet af nöjen, af njutningslystnad, af tankearbete inom fyra väggar? Hur råda bot för det onda?

Visst hafva näringsbekymren sin duktiga trasa med i den byken. Alla klassers ansträngningar att "lefva efter sitt stånd, men ej efter sina villkor", föra nog på sinneslugnet, liksom nöjeslystnaden och öfveranssträngningen.

Vi hafva kommit därtill, att våra döttrar välja lefnadsbana som deras bröder, och vi glädjas med dem öfver möjligheten att känna sig oberoende. Naturligtvis är valet af yrke ej alltid lätt. Man föredrar i många fall den väg, som går fortast, som det heter, rusar genom en handelsskolekurs, eröfrar till sin obeskrifliga glädje en af de få platser, som stå till buds och är så med ens blifven en fri och oberoende människa, som försörjer sig själf.

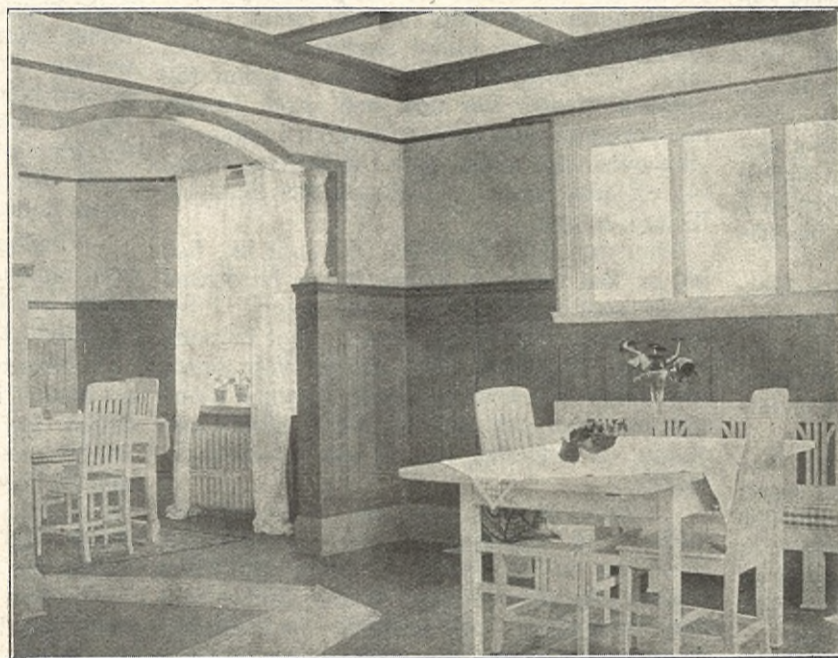
Oberoende med en begynnelse-lön af kr. 80 och 75 och mindre i månaden? Kanske i en storstad? På en plats, som utom oklanderlig frisy, manicure och dentistvård äfven kräver ständigt modern dress, eleganta skodon... ty vid allt detta fästes naturligtvis stort afseende. Har man dessutom inackordering att bestrida, så är man knappast i tillfälle att efter dagens arbete förskaffa sig en eller annan om än så anspråkslös liten rekreation. Allt detta naturligtvis med afseende på flickor, som måste försörja sig själva, ej försmögna mäns barn, som använda sin lön till enbart

Fröken Katy Wikander.

nålpengar. Här brukar nerverna i regeln börja göra sig påminta, för att ofta ej släppa taget.

Det vore underbart, om ej bland många så-

Storstugan.

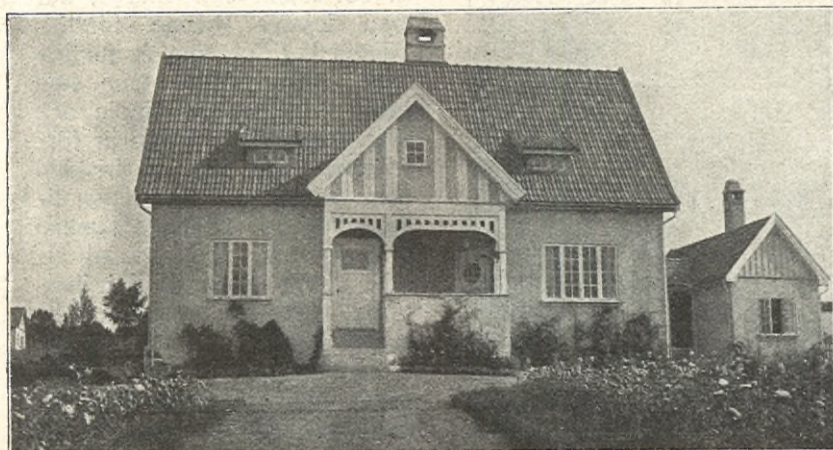
dana unga kvinnor de finnas, som med glädje utbytte detta lif af — man må väl säga fattigherrskapsförhållanden — mot ett sundare, enklare, mindre pretentiöst. —

Strax före jul var jag i tillfälle att se en skymt af en kvinnas arbetsfält, hvilket hade till följd, att mina tankar gingo till de många, som skulle komma att lefva upp till kropp och själ, om de kunde följa hennes exempel. Det var på Lillgården, en kvinnlig örtagårdsmästares vackra hem utanför en af Sveriges mest idylliska småstäder, Ulricehamn. För fyra år sedan inköpte stället härskarinnan, fröken Katy Wikander, ett jordområde på den s. k. "Gåslyckan" mellan staden och det stora sanatoriet, här äfven kalladt "Vinterpalatset". Det var just intet lafmansgöra att gripa fatt i, upprödning af marken, så att den blef odlingsbar att gräfva, plocka sten, plöja, plantera. Så byggdes hösten 1912 ett första drifhus, och våren 1913 stod den vackra Lillgården redo att taga emot sin husmor.

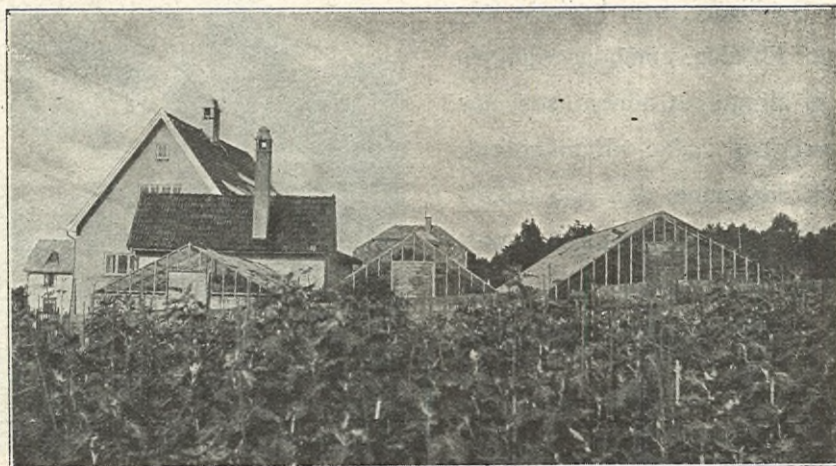
Det är en vacker, vit villa, — ägarinnan säger visserligen bestämdt ifrån, att hon tar afstånd från denna benämning — hon kallar denna "stuga", inrymmande storstuga med öppen spis och matvrå, grönglasade paneler och bjälktak, som stå vackert mot den hvita rappningen och de hvita möblerna. På bordet dukar i vitt och rött "dalakrus", kopparkrur med röda och hvita tulpaner. Det hela ger intryck af kultiverad smak. Hemväfda mattor och rödrutigt möbelyg, en liten "fästmanskista" med grann väfnad öfver spisen med sin "kopparpetter" på tre ben. På andra sidan den lilla hallen samt en trappa upp finnas ytterligare tre rum, alla med samma magnifika utsikt, som bjudes från storstugan och den inbyggda verandan. Präktigt badrum, värmeledning o. a. "nutida bekvämligheter". Ett vackert och bekvämt hem att hvila ut i efter arbetet.

Genom en täckt gång kommer man så öfver till de tre växthusen. Här blommar som bäst grön, gul och vit krysanthemum, skära nejlikor, tulpaner och hyacinter i alla färger. Ännu ett fjärde och femte drifhus äro planerade, här på platsen har dädlös hvila ej någon fristad. Det är som hviskade en välvillig frestare ur hvar vrå: "Allt detta ger jag dig, om du faller ned och tillbeder mig". Och frestaren heter arbetsglädje och kan knappast kallas en frestare af ondo.

Fröken W., som själf en gång i tiden pröfvat på kontorsarbete, har med lif och fröjd ägnat sig åt denna sin nya verksamhet, sedan hon först varit lärarinna i trädgårdsskötsel vid St. Kopparbergs landthushållningsskola, en af den bortgångne disponenten Ljungbergs käraste skapel-

Lillgården.

Växthusen.

ser. Att arbetet nödvändigtvis varit tungt nog, innan hon kommit så långt, faller af sig själf, men så har hon också all anledning att glädja sig åt resultatet. Nu väntar hon en medarbetareska, fröken Smitt, som i flera år praktiserat i trädgårdsskötsel i in- och utlandet. "Och sedan skulle jag ha lust att ta ett par tre kvinnliga elever, det är ju ej så lätt att komma in hos manliga trädgårdsmästare. Då vinden har jag tänkt sätta upp en väfstol för dem, som tycka om sådant efter arbetet i växthusen, som jag i så fall tänker mig undanstökadt till middagen. Jag skulle nog också själf vilja väfva en hel hop också, tapeter till väggarna och möbelfyg och... Ja, det är mycket jag skulle vilja hinna med...

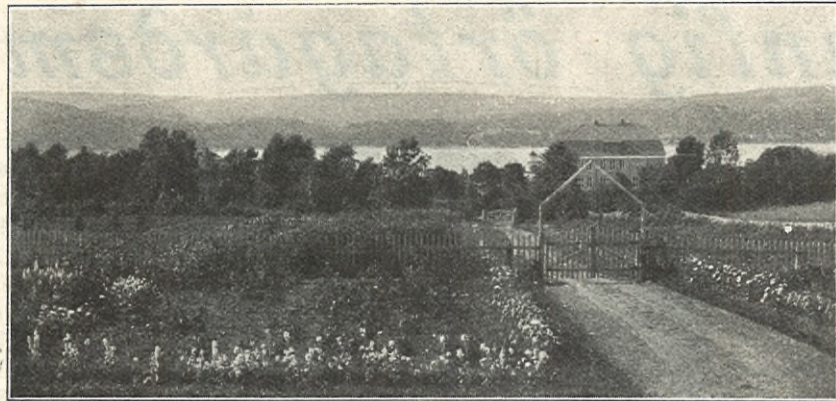
Hvad tycks om en sådan energi? Man torde ej kunna tillvita trädgårdsarbetet någon nedsättning i lefnadsmod och arbetsglädje. Här åtminstone sätter det färg och glans öfver tillvaron. Men så arbetas det också efter rationellaste principer, hvilket fröken W. med stolthet konstaterar.

För att slutligen orda något närmare om Lillgårdens belägenhet, så är ofvan redan nämnt, att utsikten är ställig. Man ser långt ut öfver den vida Åsunden med sina skogklädda höjder, historisk mark hvar tum. Minns "Herr Sten, den unge Sture", o. s. v. Luften är naturligtvis — sanatorieluft, då man aktat hit förlägga detta "Sve-riges Voxenkollen", som med glans kan upptaga täflan med utländska konkurrenter, både hvad läge, elegans och priser beträffar. Denna dag före jul är granskogen praktfull, det råder sago-stämning mellan de snötunga jätteträden i den tidiga skymningen. Här och hvar skymta gestalter i sportröjor och lufvor, med skidor eller bobsleighs, man märker, att en fashionabel vinterkurort ej är långt aflägsen. En liten svängning af vägen — och "Vinterpalatset" träder fram som ett starkt upplyst sagoslott, dominerande sin om-gifning.

Det älderdomliga lilla forna Bogesund, numera Ulrichehamn, som förut nämnt, en liten idyll, har börjat umgås med storhetsplaner, tack vare sanatoriets närhet. Att hjärtligt hoppas är dock, att det ej alltför snart mister sin karaktär af för-tjusande liten svensk småstad.

I denna täcka omgifning passar Lillgården för-träffligt. Det är ej heller svårt att förstå husets ägarinna, då hon betygar, att hon är helt och fullt tillfredsställd med sin tillvaro här. Honör åt alla dem, som liksom hon öfva till sin uppgift att "vara sin egen lyckas smed", och hvilka gå i land därmed så som Lillgårdens härskarinna!

ADA DAMM.

Utsikt från Lillgården.

Lillan.

Af JANE GERNANDT-CLAINE.

JAG SKRIFVER TILL DIG FRÅN "MITT hem," Greta. Sedan början af denna vecka är jag här med den lilla för att fira helgen hos mamma och bror Sigge. Och i dag ha vi varit ute och gått för första gången, lillan och jag, undertecknad skrudad i sin nya krim-skinnskappa och den lilla — nej, inga ord kunna ge dig ett begrepp om hur söt hon var. Helt i hvitt och luden från topp till tå som en liten isbjörn med en häfta på sitt rundklippta hår och ytterkängor på sina små oviga fötter.

Fast hon är fyllda tre år, har den trubbnos jag kallar min unge, bevarat något af två-årsålderns hänförende klumpighet. Ingen rubensk kerub kan mäta sig med henne i dyrkansvärdhet, men riktigt stadigt rör hon sig icke. För öfrigt var det halka. Lillan föll pladask utanför vår port och skrek förstas himmelshögt. Jag kastade muffen i snön och ville lyfta upp henne, men i detsamma hörde jag ett barn säga: — Titta på den lilla söta flickan, pappa.

Innan jag rätt visste, hur det gått till, fick jag se min unge i armarna på en bredaxlad herre, som narrade henne att skratta, i det han visade sina jämna tänder. Det är sant. Tårarna droppade från hennes våta ögon, men lillan satt som förhäxad i denna främmandes famn och stirrade på ett stort brunt skägg, en pincenez och ett par frusna mus-tascher.

— Ack, pappa, hvad hon är söt, utbrast barnet vid främlingens sida, en halvuxen flicka på en tio, tolf år. I nästa ögonblick bugade sig vår räddare i nöden, räckte mig min tillhörighet och fortsatte sin vandring. Men kan du tänka dig... Min unge stod bara och såg efter honom. Och när jag grep om

de små fingertopparna i den hvita vanten, tittade hon stort på mig och förklarade:

— Lillan vill också ha sig en pappa.

Det var icke första gången, må du tro. Hvar gång hon ser vår portvakt därhemma komma knogande på sin gosse, säger hon detsamma. Skall detta bli mitt straff — om jag nu skall straffas?... För en timma sedan önskade jag mig hundra mil härifrån och det gör jag ännu. Min själfkänsla har fått en knäck, som jag aldrig skall glömma.

Denna gång är det inte mamma, som gjort mig ledsen och inte bror Sigge heller. Du vet hur den glopen annars kan förtreta mig med de råd och vinkar han ger från höjden af sin världserfarenhet som nybakad student. Han afgör allt lika behändigt som han nallar nybakade bullar från de heta plåtarna därute i köket hos mamma. Och medan han går och smäller med fingrarna och småsvär öfver ugnsvärmen, svalkar han sina känslor med små utfall mot samtid och eftervärld.

Så kan han gå och förarga sig öfver att den flicka han är kär i blifvit förbjuden att komma hit under loftet. Tänka sig... Jag är ju hemma. Och inte bara det — jag har lillan med mig. Den utvaldas moster, en fröken af gamla stammen, hade en dag frågat honom om jag icke kallade mig fru. Ogifta själf försörjande damer, som lagt sig till med familj, röjde en svaghet för denna titel, trodde hon. För egen del var Sigge vid det lynnet att han kunnat skicka både mostern och mig så långt vägen räcker. Hvad var det nu för ett sätt att ett sådant där fruntimmers-gruff skulle förstöra loftet för honom och hans flamma?

— Bråka inte, jämrade sig mamma borta från ugnen. Låt din syster vara. Om hon kallar sig fru eller fröken, gör det ingenting till saken som det nu är ställt.

— Men när man tagit Hin i båten ska man ro honom i land, ifrade min herr bror. Inte bråkar jag med syster min. Ge du katten fru-titeln och kalla dig fröken rätt och slätt, min flicka. Är det inte det mest logiska? Då du nu inte vill veta af manfolk och har bestämt dig för att vara både mamma och pappa för lillan så.

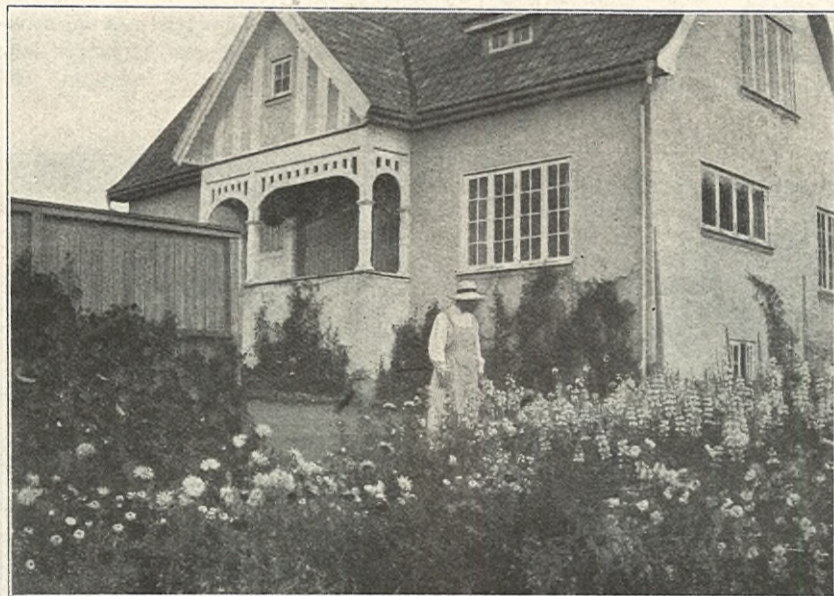
— Lillan vill ha sig en pappa, afgjorde min unge, min trubbnos, som kom springande öfver köksgolvet.

Studsar gör hon som en gummiboll, men är mjukare att ta i än en kudde. Jag fick naturligtvis fatt i henne. Ack, om du kunnat se henne då...

De näpnaste små tassar har hon och en nacke med smak af söt mjölk och vildros, när man kysser henne förstas. Tänder har hon som de fuktiga hvita små kärnor man kan finna i ett omoget äpple och hela hennes lilla kropp är förledande och full af friskhet som färsk valnötter i den tidiga hösten. Alldeles samma doft är det. Säg inte att de icke dofta eller att det finns något ljufligare att bita i. Min unges ögon äro som den nyutslagna veronikan, stora, runda och blåare än allt som är blått, och då hon ser på mig, står jorden stilla. Det

Iduns frågor.

De läsare, som insända frågor till Idun, anmodas vänligen att bifoga sin adress, som naturligtvis icke offentliggöres, då därigenom den ofta påkallade personliga kontakten mellan frågande och svarande betydligt underlättas.

Bland rosor och dejliga blader.

är sant. Jag finner inga andra ord. Midt i vintern blir det ljus och varmt. Därute kunde lärkorna stämma upp en drill och frädens blommande kronor hänga orörliga af vårens ljusa fröjd. Men öfver allt detta dallrar dagern som strängarna på en harpa.

Tror du att jag kunde hålla mera af henne eller vara stoltare öfver min lilla förs — detta fast en del godt folk behaga se ned på hennes mor? Jag säger som bror Sigge: Hvad angår det dem om en människa inte vill gifva sig?

Han har aldrig brutit stafven öfver mig som min egen mor gjorde. Åtminstone till en tid. Och jag gör ju ingen för när. Jag lefver af mitt arbete och uppfostrar lillan utan att be en lefvande själ om en vilten — allraminst hennes far. Det där, det är något som varit och varit. Jag är inte skapad för äktenskap, men ett barn ville jag ha. Och det har jag också fått. Det öfriga tyckte jag inte angick någon annan än mig själf, eftersom jag satte friheten öfver allt i lifvet.

Men ack, jag skall inte prata. Allt detta känner du lika bra som jag. Och det vet du också: hvad man kallar "skam" har aldrig brutit ned mig. Men i dag önskar jag mig hundrade mil från min födelsestad. Jag borde skratta och jag gråter. Ungen slet sig ur min famn därute i köket och sprang fram till bror Sigge:

— Morbror, utbrast hon, Lillan har bara en mamma. Men vill inte morbror bli pappa åt Lillan nu?

Spökeriet i Filosofiska afdelningen.

Af G—E.

MAN HADE ÅTERIGEN LYCKATS TUSSA ihop bibliotekarien Ström och yngsta skrifbiträdet och en klunga tjänstemän stodo stödda mot bokhyllorna rundt om de kämpande, aflyssnande striden, som fördes med all den skarpa modern teknik kan åstadkomma.

"Det är med studenterna som med spriten, de skola utrotas genom konsumtion," sade bibliotekarien Ström i faderligt docerande ton och såg beskyddande öfver pincenezen ned på fröken Rickman, som satt lutad öfver en väldig kassabok.

Hon besvarade sig ej ens med att se upp. "Ja, men då ha vi strax den här motbokstrågan," sade hon näbbigt, "och tillåt mig tvifla på att bibliotekarien kan anskaffa så mycket klara papper, som fordras för ett så riskabelt njutningsmedel."

"Bravo, fullträff!" hetsade auditoriet.

"Och förresten," fortsatte fröken Rickman, "ber jag att i all vänskaplighet få vana bibliotekarien för bakruset dagen efter. Vet inte bibliotekarien hvad Strindberg säger om Dantes Beatrice-dyrkan? Han skulle fått henne bara, säger han."

"Åh, milda makter," bibliotekarien höjde en vädjande blick mot taket, "insinuerar fröken verkligen att här kan bli tal om dyrkan! Förstår inte fröken att denna utrotningsprincip innebär ett stort martyrium för oss män? Det är helt enkelt kulturens offerväsen."

"Offerväsen! Ett charmant väl funnet uttryck!" fröken Rickman såg sataniskt insmickrande ut.

Bibliotekarien bockade sig. "Gläder mig att ett yttrande från mig vinner gillande från så ampra läppar."

"Ja, för det kan ju ett barn förstå att gör bibliotekarien ett offer, måste det genast bli väsen af."

"Giffblåsa!" framhväste bibliotekarien, men afbröts af en kort, irriterad signal på lokaltelefonen. En tjänsteman svarade.

"Låneexpeditionschefen önskar tala med fröken Rickman," sade han sedan han åter hängt upp luren.

Den unga damen reste sig motvilligt och lade med en suck ihop boken framför sig samt trippade med en lömsk liten sidoblick på sin antagonist ut ur rummet. När hon inträdde på expeditionschefens rum, såg denne ifrigt upp. "Det var ju fröken, som tog emot böckerna från prosten Vinsstrand i lördags," sade han innan hon ens hunnit hälsa.

"Ja."

"Hur många hade han haft till låns denna gång?"

"Det var 17 volymer."

"Är fröken säker på det?"

"Ja, fullkomligt."

"Hvad gjorde fröken sedan fröken kontrollerat att alla voro återsända?"

"Jag makulerade lånesedeln och skickade en vaktmästare att sätta upp dem på sina platser."

"Tog han böckerna medan fröken såg det?"

"Nej," hon rodnade plötsligt, "jag gick innan han hunnit bära bort alla."

"Alltså lågo böckerna en stund tillgängliga för hvem som helst som passerade genom vestibulen där fröken packat upp dem. Det var lördag och mycket folk. Fröken," hans röst lät nästan höffull, "den dyrbaraste af de 17 volymerna är försvunnen, en unik bok, De concordia filosofiae, daterad 1612."

"Åh, Herre Gud," det kom som en jämrande suck och yngsta skrifbiträdet, som vid detta laget var mycket blek, måste stöfja sig mot skrifbordskanten. "Men det finns ju ändå en möjlighet," frampressade hon, "att Johanson kan ha placerat den fel. Man kunde ju fråga om han känner igen titeln."

Johansson inkallades och förhållandet klagjordes för honom. Han funderade länge. "Nej, doktorn," sade han till sist klart och bestämt, "jag kan lägga två fingrar på bibeln och svära att den boken var ej med bland dem jag satte upp."

Chefens ansikte mörknade. "Nej, jag kunde tro det," sade han, "den är alltså stulen. Jag skall genast anmäla saken för polisen och är inte boken tillrättaskaffad inom denna veckas utgång, måste jag rapportera den här affären på högre ort och hvad det kan ha för följder för er förstår ni nog, fröken Rickman."

Ja, hon förstod och likhvit förfäran stod målad i hennes vackra ansikte, då hon gjorde sin sorgliga sortie. Chefen för svenska afdelningen, inför hvilken en aldrig sinande ström af 25-öresböcker passerade revy, hade gifvit fröken Rickman det, som boktitel betraktadt, synnerligen lofvande namnet "den sväfvande hertiginnan" på grund af hennes lätta elastiska gång. Men i dag skulle han nog ej blifvit inspirerad till ett så vackert klingande epitet, om han sett yngsta skrifbiträdet med tunga steg och sänkt hufvud vandra genom boksal efter boksal, tills hon kom till filosofiska afdelningen. Där stannade hon i dörröppningen med händerna nedstuckna i de koketta små kjolfickorna och begrundade situationen. Med afvisidan af handen strök hon därefter bort ett par förrädiska tårar ur ögonfransarna och sanningen att säga undslapp ett eftertryckligt "jåk!" hennes lilla mun. Hon brukade inte svära, men hvar och en som älskar sanningen måste erkänna hvilken befrielse detta ord innebär för en själ i djup depression, och denna synd vare henne alltså förlåten. Hon inlade i detta enkla, men expressiva uttryck tre känslomoment, för det första förakt för sig själf, som slarfvat i tjänsten, för det andra förakt för Johanson, som stod och svor så där nonchalant på saker, som hon anade att han nog ej var så bergsäker på och för det tredje något som hon själf kanske en smula vulgärt skulle uttryckt med: "Spotta upp sig, fröken Rickman." Om en vecka skulle hon alltså få sitt afsked och kort och godt skiljas för alltid från denna gamla institution, där hon trifts så utmärkt. Fastän det kanske ej syntes af hennes sätt, var hon i grund och botten ödmjuk i anden och hade under sin korta tjänstetid känt sig som ett barn som får leka vid foten af konungens sloff. Med vördnad i själen hade hon blickat upp på dessa dammiga, gamla folianter och det hade förekommit henne som om denna atmosfär, så mättad med djupsinne, hade någon mystisk, förädlad inverkan på hennes ingenium och för den skull hade hon tagit till sin stolta maxim: "Hellre vara den ringaste af dem som putsar regalierna än själf befalla öfver en väldig guldsmedsverkstad."

Filosofiska afdelningen var en af bibliotekets äldsta delar, en aflång sal med ett galleri uppe under taket, hvars mörka, snidade ekbalustrad gaf hela rummet en dyster, ålderdomlig prägel. En stor del af ena långväggen upptogs af lämningsarna från ett klosterbibliotek, väldiga, pergamentsinbundna volymer, som lyste matt gulhvitt mot de omgifvande hyllornas bruna läderband. Att här söka efter en felplacerad bok vore som att leta efter en nål i skogen, men en drukande griper efter ett halmstrå och fröken Rickman beslöt resolut att på aftonen börja ett systematiskt genomforskande af hylla efter hylla här inne.

Det var redan mörkt på eftermiddagen, då hon återkom. Som många af bibliotekets dyrbaraste skatter förvarades i denna sal, hade man för eldfarans skull ej ens vågat inleda elektriskt ljus i filosofiska afdelningen. Fröken Rickman måste därför hänga en lykta om halsen för att lysa sig under sitt arbete. En stor sinnesrörelse bryter snart udden af sig hos en 18-åring och hon hade nu kommit öfver sitt värsta bekymmer, så att hon t. o. m. smågnolade, medan hon stälde stegen

till rätta vid den första hyllan. Hon ryste till då lyktljuset råkade falla på klosterfolianterna, som blankte till spöklikt hvitt i eldskenet. Herre Gud, man är väl ej mer än människa ätven om man är en modern och upplyst studentska! Hon klättrade raskt uppför stegen och fördjupade sig snart så i sitt arbete, att hon glomde tid, rum och omständigheter. Bok efter bok drog hon ut och undersökte vid ljuset af lyktan och hade redan hunnit en god bit på andra hyllan, då hon hörde lätta steg vid salens bortre kortsida och någon prasslade bland böckerna. "Det är ju sant, bibliotekarien Ström brukar ju gå här och tjufmetrera om affarna," tänkte hon, "nu skall jag reta honom med hur sublimt det är att vara hors de concours genom pur underlägsenhet som jag. God afton, bibliotekarien Ström," ropade hon och hennes röst klang som en munter stridsfanfar. Intet svar hördes. "Han är inte upplagd för debatt i afton tydligen," tänkte hon, men han behöfver allt han får, så det hjälper inte.

"God afton, bibliotekarien," ropade hon igen. Intet svar. "Nej, så min själ om han skall få dö i synden," tänkte hon och vände sig resolut om.

Då möttes hennes ögon af en syn, som gjorde henne iskall af skräck och hon måste hålla sig fast vid stegen med båda händerna för att ej falla. Hon såg en skarpt afrundad ljusfläck röra sig metodiskt vid salens bortre kortsida utan att någon människa syntes till. Den skred fram hylla efter hylla, rad efter rad, började längst upp under galleriet till vänster på hvarje hylla, flyttade sig skälfvande ända tills den nått golfradens högra sida och så fortsättande längst upp till vänster på nästa hylla. Hvad var det? Fröken Rickman stod som hypnotiserad af den darrande ljuscirkeln och räknade mekaniskt de hyllor och rader den passerade, och när den stannade midt på den 7:de hyllans 5:te rad, kunde hon ej draga andan af spänning. Där stannade den emellertid och stod stilla en minut, som förekom fröken Rickman som ett år. Så bleknade den och försvann hastigt. Fröken Rickman hade också bleknat och hon skulle gärna sett att hon kunnat försvinna lika fort från denna fasans boning. Med darrande knän gick hon nedför stegen och utan att våga vända sig skyndade hon ned till människors närhet. Hon kom in i ett af bibliotekariernas arbetsrum och sjönk utan ett ord ned på en stol.

"Bibliotekarien Ström," sade hon, när hon hämtat sig något, "tror bibliotekarien på spöken?"

"Ja, på hjärnsnöken, framkallade af hysteriska frunthimmer," sade den tillfrågade, som ännu ej glömt förmiddagens batalj.

"Men om jag nu berättar för bibliotekarien att jag bevittnat något öfvernaturligt uppe i filosofiska afdelningen, att ett fullkomligt oförklarligt ljusken pekat ut var den försvunna boken, De concordia filosofiae, står, hvad skulle bibliotekarien då säga?"

"Jag skulle upprepa mitt förra yttrande."

"Men om bibliotekarien blir öfverbevisad?"

"Oförklarligt."

"Tyvärr förs jag inte gå upp och se efter själf, men jag är öfvertygad om att boken står midt på 7:de hyllan 5:te raden, bortre kortväggen. Inte skulle väl bibliotekarien — —"

"Det skall bli mig ett nöje att draga mitt strå till stacken i detta jättearbete, som bekämpandet af kvinnlig vidskepelse innebär." Han tog lyktan och gick mot dörren, men hejdade sig plötsligt. "En assistent kan lika gärna gå," sade han.

Fröken Rickman fick ett häftigt hostanfäll och bibliotekarien betraktade henne misstänksamt, men då hon såg oskuldsfullt menlös ut, ringde han i lokaltelefon till en assistent och gaf honom order.

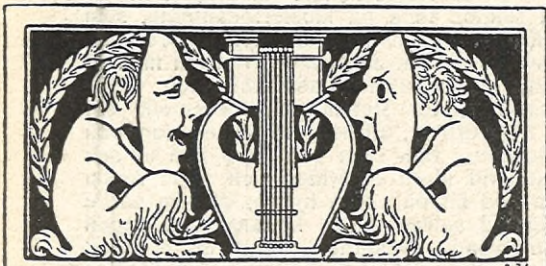
Då först log fröken Rickman försmädligt. Hon hade fått honom dit hon ville. Han rodnade af vrede.

De väntade flera minuter under tystnad, så öppnades dörren äntligen och en assistent inträdde med en lykta och en bok i handen. Han lade det lilla bruna läderbandet framför bibliotekarien. "De concordia filosofiae," sade han.

"Åh, tusan," sade bibliotekarien.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

FRÅN SCENEN
OCH ESTRADEN

DET TYCKES HA VARIT ODESBESTAMDT att August Strindbergs dramatiska mästerverk endast öfver många och långa krokvägar skulle nå den svenska nationalscenen. Dramat "Mäster Olof" fick först husrum på ett par privatscener innan det befanns moget för vår främsta talscen, och då blef det ändå endast den åtskilligt urvattnade versupplagan, som togs till nåder — den märgfulla prosaeditionen är fortfarande utestängd från dessa filior — och först nu har den i början af 80-talet författade enaktaren "Fröken Julie" kommit i åtanke hos vederbörande. Nå, bättre sent än aldrig! Den underbara stockholmska teaterpubliken förefaller i alla händelser att se hela saken med likgiltiga ögon. Nu. Ty för en del år sedan, då "Fröken Julie" stod som gästspelsprogram på Folkteaterns repertoar, gick det märkliga stycket för fulla hus både länge och väl. Måhända hade sensationslysnaden då sin del i framgången, men ännu mera, skulle jag tro, det förträffliga spelet. Hvad återgifvandet å Dramatiska teatern beträffar äger detsamma både förtjänster och fel. Fröken Schildknechts skarpa intelligens och djupgående intresse för Strindbergs diktning hjälper henne att besegra de vanskligheter, hvilka såväl hennes konstnärstemperament som yttre egenskaper måste resa vid folkandet af en uppgift sådan som fröken Julie, detta vildskott på bördaristokratiens träd, en sinnesförförande kvinnovarelse, hetsad af de mest konträra viljor, och drifter, rå och fin, öm och grym, starkt sensuell och fränstötande kall. Den rollen ställer icke mätliga kraf på en skådespelerska, men fröken Schildknecht fyller dem i det väsentliga, och i slutscenerna, då Julie oemotståndligt drifves mot den tragiska upplösningen, får framställningen en fläkt af genialitet. Herr Palmes som behjanten Jean är nog ett par nyanser för fin; han verkar dessutom däsigg goddagspilt, en smula boriskämd af det friherrliga kökets läckra mat och af den lätta tjänsten. Bevars! Den uppfattningen kan mycket väl ha fog för sig, men blott till hälften. Den Jean, som märker att han fått öfverklasskvinnan i sitt våld, är en hjärtlös cyniker, men herr Palmes Jean förblir sympatisk äfven då, hvilket affrubbar styckets verkan. Kokerskan med sin schartauanska religiositet har en rätt illusorisk framställarinna i fru Borlander.

Rococokomedien "Stöflett-Kathrine", dramatiserad efter D. van der Lyhe Zernichows roman om "Den danska Pompadour", har blifvit ett repertoarstycke på Infima teatern tack vare hr Hansons mästerliga spel som den unge psykiskt och fysiskt förstörde danakungen Christian VII. och nog i viss mån äfven för fru Molanders älskliga återgifvande af drottning Carolina Mathilda. Ty pjäsen i och för sig är föga märkvärdig. Nå, men Stöflett-Kathrine själf? frågar ni. Ja, fru Tolle Zellman gör antagligen hvad hon förmår för att få, oss att tro på Kathrines valde öfver konungen, men hon öfvertygar icke, hvarken i sin vrede eller sin ömhet. Det blir teater i mindre god mening.

Bra utföll det engelska lustspelet "Fru Carolines friare" af W. S. Maughan på Vasateatern. Det är visserligen mest ett kåseri öfver den vackra änkan Carolines nya giftermålsplaner, hvilka bli till noll och infet, emedan hennes två tillbedjare, när det kommer till kritan, föredraga att älska henne på afstånd. Denna förmodligen äkta engelska excentricitet har blifvit till ett treakters delvis kvickt replikskifte mellan de respektive rollnehafvarne, som på Vasateatern äro fruarna Winnerstrand, Christierson och Sahlin samt hrr Winnerstrand, Byström och Hedlund. En fin och lätt komedion präglar deras framställning. För en sällsynt gångs skull få de värda artisterna agera människor på scenen och inte spratteltubbar, som dansa efter farsens gälla pipa, och det kan behövas.

På Kunliga teatern har det ryska konstnärsparet Fokina inledt ett gästspel, och nu som tillföre lockar deras högtstående koreografiska konst fulla hus.

Konserterföreningen bringade nyligen vid ett par konserter bevis för att Franz Berwald symfoniska verk bli allmerta levande med åren,

levande genom sin äkta ingifvelse och allvarliga gestaltningkraft, medan dansken N. W. Gade, from och ljus i det väsentliga af sitt musikaliska skapande, mer och mer träder i bakgrunden, därför att han representerar romantiska ideal, som börja bli främmande för modernt känslolif. Sådana tonverk som Aterklang från Ossian och Elverskud äga dock fortfarande den skönhets kärna, som masken ej när, medan exempelvis h-moll symfonien op. 67, tillägnad K. Musikaliska akademien på dess 100-årsdag, blifvit en antikvit, men utan raritetsvärde. Konserten till firandet af 100-årsminnet af Gades födelse var i hvarje fall en handling af pietet som sig borde för att erinra om en musiker, hvilken på sin tid betydde mycket i dansk tonkonst. Ett par särdeles anslående sänger, däribland Olofs Ballade ur Elverskud sjöngos förträffligt af en dansk barytonist herr Poul J. Methling, och fru Helene Nyblom hade skrivit en vällingande minneshyllning i form af en prolog, som föredrogs af herr Nils Personne.

Samtidigt med framförandet af Franz Berwalds g-mollsymfoni spelade den ungerska pianisten Alice Ripper Beethovens femte pianokonsert, hvilket af lifsmot och innerlig poesi strålande verk hon utförde med ett mästernskap, som förtrollade publiken.

Och nu har Konsertföreningen äfven bjudit på Richard Strauss, den f. n. mest omstridde mannen i germansk musiklif, måhända i den afsikten att låta oss få en föreställning om tysk kraft och tysk segervilja omsatta i toner. Som dirigent är Richard Strauss också en nog så intressant bekantskap — en ledare med inre starkt lif och yttre behärskning. De verk han framförde vid Auditoriumkonserten

Richard Strauss.

— Sinfonia domestica, Also sprach Zarathustra och Till Eulenspiegels lustige Streiche — äro alla kända för hufvudstadspubliken som utslag af en delvis bisarr och ansträngt djupsinnig, delvis genialisk skaparvilja. Sålunda är Eulenspiegel ett friskt och levande verk, medan "familje"-symfonien och Zarathustras framställningar — trots alla orkestrala öfverraskningar — äro och förbli ett musikaliskt kuriosum af ett experimentlystet geni. — Konsertföreningens orkester visade i utförandet sin allra bästa gestaltningkonst och den fulltaliga publiken belönade både ledaren och hans härskara med stormande applåder.

ARIEL.

Lifsmedelsnämndens sparsamhetskommitté.

ATT HJALPA FOLK GÖRA EN DYGD AF NODVÄNDIGHETEN är tydligen den uppgift som närmast föreligger för lifsmedelsnämndens i Stockholm senaste kommitté, som man för korthetens skull kan kalla Sparsamhetskommittén. Den är sammansatt af medlemmar från olika befolkningskikt för att i möjligaste mån kunna representera allas intressen genom sakkunniga och erfarna män och kvinnor. Dessa skola nu liksom en utkikspost på ett fartyg söka utröna i hvad mån inskränkningar kunna göras inom alla samhällsklasser utan men för folkhälsan, och i god tid varsko allmänheten om hvad den har att vänta af knappheten i lifsmedelstillgången. De psykiska farorna vid ransoneringsystemet skall kommittén ägna sin uppmärksamhet, därför har också en medicinskt sakkunnig tillkallats. Öfriga representanter äro hämtade från skolvärlden, från löntagarnas klass, från arbetarklassen, husmödrarnas stora kategori, eller företråda erkänd sakkunskap i huslig ekonomi som fröken Ingeborg Schager. Sparsamhetskommittén förefaller att vara en synnerligen välbetäckt åtgärd af lifsmedelsnämnden.

© PÄRMAR ©

till IDUN kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från IDUNS EXPEDITION, mot likvid i postanvisning, till följande priser:

- Röd pärm, med guldtryck, till "Idun" . . . Kr 1: 50 + porto 30 öre
- Röd eller grön pärm till "Iduns Romanbibl." „ 0: 50 + „ 10 „
- Röd eller grön pärm till "Iduns Hjälpreda" „ 0: 50 + „ 10 „
- Samtliga tre pärmar „ 2: 50 + „ 30 „

SVALÖFS

LÖSA KORNFINGOR

koka på 15—20 minuter, försäljas blott i lös vikt.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.
FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 4—10 MARS 1917.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt kalfötter med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljespackad lammstek med potatis och salader; jordärtskockor å la Idun; citronfromage med gula mandelspån.
MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med kokta katrinplommon; fattiga riddare; kaffe eller te. Middag: Kålrötter, fyllda med ris samt potatis och afredd säs; varm maisenapudding med kompost.
TISDAG (Fettisdag). Frukost: Smörgåsbord; mannagrynsgröt med mjölk; sill i papper med potatis; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med stufvade salta turska bönor; semlor med mjölk.
ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; biff af kallefver med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk jordärtskockspuré med stekta brödtårningar; stekt rödspotta med potatis.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling med mjölk; bräckt korf (rester från tisdag) med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; ugnspannkaka med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd hafremjölsvälling med mjölk; stekt färsk strömming med potatis; kaffe eller te. Middag: Pepparrotskött med potatis; sat-blanc-mangé med sockerspån.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnrop Länsstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

Behagliga och
välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

- Lavendeltvål
- Hafremjöltvål
- Tallbarrstvål

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pytt i panna (kött från fredag) med rödbetor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Tisdagssoppa (spädd från fredag); polentapudding med saftsås.

RECEPT:

Stekt kalfötter (f. 6 pers.). Se Iduns kokbok nr 102.

Jordärtskockor å la Idun (f. 6 pers.). Se Iduns kokbok nr 216.

Kålrötter fyllda med ris (f. 6 pers.). 3 medelstora kålrötter, vatten, salt.

Till fyllning: 150 gr. risgryn, 6 dcl. vatten, 1 dcl. tjock grädd, 1 msk. finhackad persilja, 1 msk. smör (20 gr.), 1 ägg, salt, soja, närsalt.

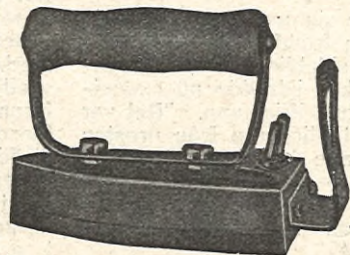
Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 tsk. socker, kålrötterpad.

Beredning: Kålrötterna sköljas, borstas väl rena, skalas med tjocka skal och kokas i saltadt vatten, tills en vispsticka går lätt igenom dem. De upptagas och få afrinna väl på en duk. Ett lock skäres ut i kålrötterna som urhållas väl uppifrån. De fyllas med det kokta riset, locket påläggas och rötterna ombandas med snöre, förut doppadt i kokande vatten. Smöret brynes i en järnkastrull, rötterna läggas, beströs med sockret och brynas vackert, spådas med kåspadet och få sakta steka 1—1½ tim. hvarunder de ofta ösas öfver. De uppläggas på varmt fat, snöret klippes bort och säsen hålles öfver dem. De garneras med innanmätet i kålrötterna, som brynts väl i smör samt persilja och serveras med potatis och afredd säs, beredd af kålspadet.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
FÖR ÖFRIGA SVAGARE
övid allmän svaghet, nervositet, öfveranstängning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Agra
Yoghurt
Margarin

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

göra husmodersysslan
lätt och angenäm

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
VOLTA

ULVSUNDA PR STOCKHOLM

Besök vår utställning Birger Jarls gatan 21.

En svensk läkares omdöme om Sasol-Tvålen:

Undertecknad, som dagligen använder **Sasol-Tvål**, får härmed intyga, att nämnda tvål har en behaglig, aromatisk lukt samt äger en synnerligen uppmjukande och lenande inverkan på huden, fullt jämförlig med de bästa franska tvålars. Särskildt utmärkt har jag funnit **D'Sasol-Tvålen**, hvarför jag anser mig kunna förorda den samma till bruk af läkare, tandläkare, sjuksköterskor och alla dem, som i följd af sin sysselsättning äro nödsakade att många gånger om dagen aftvätta sina händer.

Stockholm den 15 November 1916.

KARL MALMSTEN.

Med. Doktor.

DAMER! HANDLEDNING I DEKORATIV SÖM

Av **Svea Olsson**. Med 130 illustrationer. Häft 1.50, klottb. 2 kr.

Boken är helt enkelt ombärlig för den som inte alls kan hålla i en nål. Den är en riktig liten skatt.

Vera v. Kræmer i Stockh.-Tidn.

För dem, som intressera sig för konstnäm, är denna lilla bok en riktig skatt med dess många uppslag och goda idéer. Äfven den mest okunniga kan tillgodogöra sig undervisningen, som illustreras med förträffliga bilder.

Aftonbladet.

Erh. i bokh. I parti från förlaget rabatt. Katalog och villkor gratis. Rekvirera fr.

Lindblads Förlag, Uppsala.

Till fyllningen sköljas och skällas risgrynen samt kokas mjuka i vattnet. Mot slutet af kokningen spådes med grädden. Gröten upphälles och får kallna. Persiljan hackas, fräses i smöret och iblandas tillika med det uppvispade ägget.

Polentapudding (f. 6 pers.) 2 dcl. vatten, 8 dcl. mjölk, 2 1/2 dcl. polenta, (majsgrön), 20 gram smör, 8 sötmandlar, 2 bittra, skallet af 1/2 citron, 1-2 msk. socker (15-30 gr.), (1 dcl. russin, 1-2 ägg.)

Till formen: 10 gr. smör, 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Vattnet och mjölken kokas upp, grynen vispas i och få koka under rörning, 6-8 min. eller tills de äro fullkomligt utsvälda. Smöret tillsättes genast hvar efter gröten får kallna. Då iröres den rifna mandeln, citronskalet och sockret samt om så önskas ägget och de skällade russinen. Massan hälls i smord och brödbestörd form och puddingen gräddas i varm ugn omkr. 45 min. Serveras med kompott eller saftsås.

KOKSTRÄDGÅRDEN.

Några ovanligare matnyttiga växter, värda att odla.

Många af de grönsaker och frukter som vi nu så godt som dagligen se, voro för några tiotal år sedan så godt som alldeles okända. Studerar man trädgårdsböcker ser man hvilken mångfald af växter som ej blott lämpa sig för föda, utan till och med anses för riktiga delikatesser. För att låta Iduns läsarinor komma i tillfälle att lära känna några af dem och intressera sig för ett odlingsförsök kommer några af dessa grönsaker att här omnämnas.

MAJS.

Majs har länge odlats som prydnadsväxt, men få ha vetat att den tillhör de matnyttiga växterna. Från midten af mars och sedan successivt sätts majsfrön i bänk eller i boningsrum i lädor för att då de blifvit 6 cm. höga omplanteras i 15 cm. djupa krukor. Den sista frösådden kan ske på kalljord vid den tid då körsbärsträden blommar. På så vis kan man skörda under längre tid.

Majsen fordrar en lös och god jord och mycket sol, men kan äfven gå till om jordmånen ej skulle vara så bördig. Vid den vanliga utplanteringsstiden i början af juni sätts plantorna på 30 cm. afstånd och i rader som ligga 45 cm. från hvarandra. Man pröfvar majs-kolffvarna medan de ännu äro tämligen späda genom att med nageln trycka på dem och sipprar det då fram en mjölkaktig vätska äro de färdiga att tagas af. Men bör man ej taga af fler än man tänker använda samt genast aflocka täckbladen. De späda kolffvarna kokas i sautvatten en timme och ätas varma med rördt smör. De kunna äfven klyfvas på längden och stekas i smör.

BREFLÅDA

X-x. Eder sång till kvinnan skulle nog sänka edra aktier åtskilligt under pari just hos föremålet för ert kväde på grund af edra vers. Vet ni inte att redan Tegnér sade: det starka är det sköna värdt, och därmed menade han bl. a., att också poeterna måste kunna sitt yrke för att vinna kvinnogunst.

Wanja. Alldeles omöjliga.

Malla. Tack för erbjudandet, men det var bra tunnt det där.

En yngling. Edra vers ha kommit oss att se den svenska poesien framtid i ett bedröfligt ljus.

Lille mor torde ha godt af risbasta af Storemor.

Inga Gran. Menar Ni att det där skulle vara poesi?

G. Lämpar sig icke för oss.

Mångårig prenumerant 1624. Eder fråga hör hemma på annonsafdelningen.

Sigborg torde uppge adress till Iduns redaktion.

FERROL

är det kraftigast apptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kroner 2.25

BILLIGT! - Finns å alla apotek - BILLIGT!

Icke allenast genom sin öfverlägsna kvalitet, utan äfven genom sin relativa prisbillighet, skiljer sig **Chinalack** från alla andra emalj-färger. För dåliga efterrapningar varnas. Arsenikfri onl nya giftstädgan. Erhålles hos alla färghandlare. Profkarta gratis. Fabrikanten: **Dorch, Bäckström & Cos A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

Mellin's Food

är bästa föda för svaga och klens barn i alla åldrar. Särskelt beframt - lättmält. Köpes i apotek, specceri- och drogaffärer.

En sparad slant

är lika bra som en förtjänad. Beakta därför det tillfälle till betydande besparingar som gives Eder genom att köpa varor från oss. Vi föra över 11.000 olika artiklar i goda kvaliteter till erkänt billiga priser. Åhln & Holm, Sthlm.

Moderata dagbladet

Jämtlands-Posten

i Östersund är ett utmärkt annonsorgan för den som vill träffa den burgna publiken vid Inlandsbanans omsättningskraftiga område. Begär direkt prisuppgift från **A.-B. Jämtlands-Postens Tryckeri, Östersund. Rikstelefon 66.**

"Dubbelmassören"

bästa och billigaste massageapparat. Enhvar kan själv massera sig (se utförlig annons i Idun N:o 5).

Nehej!
Det skulle vara **M.ZADIG'S** Tvättpulver med violdoft sa' Mamma!

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. **Gooda-Jästmjöl** är bäst och pålitligast. Säljes öfverallt i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

MÖBLER

av vår tillverkning kännetecknas av elegans, styrka o. prisbillighet!

CARLSSON & REICKE

Etabl. 1891. Möbleringsaffär Etabl. 1891.

G:la Kungsholmsbrogatan 13, STOCKHOLM.

BONNIERS 85 ÖRES BÖCKER

Utkomma 21:a Febr. Utkomma 7:e Mars.

Frank Heller:
I hasardens huvudstad.
Leo Tolstoy:
Kosackerna.
A. Tschehoff:
Rysk kärlek.
Romain Rolland
Antoinette.

Bonniers 85-öresböcker bli en ny standardtyp av billiga böcker. De komma att vända sig till hela den svenska allmänheten. Där komma att bjudas både literära mästerverk och spännande äventyrsromaner.

Varannan onsdag utgivas 2 volymer.

"Den bäst kvalificerade tidningen är den i hvilken annonsen blir läst af det största antalet köpstarka personer, som äro eller böra vara konsumenter af den annonserade artikeln."
Oft så kvalificerad annonsorgan är Idun.

ELSE KLEEN
(Gwen)

HUR DÄR SÅG UT

ÖVER ENGLAND
TILL FRANKRIKE

Pris 3 kr. 75 öre

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskrifter när Ni svarar på annonser om ledig plats.

KOKERSKA, skicklig i matlagning, bakning och helst konservering, som då det behöfs kan taga ledningen i hushållet, får plats till Herrgård den 1 maj. Endast den som är van att själfständigt med stor sparsamhet och renlighet sköta ett större kök bör anmäla sig. Eget rum. Hög lön. Sänd svar med betyg, uppgift å ålder och löneanspråk, foto till Iduns exp. märkt »Södra Norrlands».

BÄTTRE flicka, frisk och treflig, med ordningssinne samt kunnig i enklare matlagning och med lust för husliga sysslor, får plats i god familj i Göteborg 1 april för att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Sommararmaderna vid Vestkusten. Familjemedlem. Rekom. fördras. Svar med foto, som återsändes, till »Trefligt hemlif» Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA önskas för 7-årig flicka. Småskolelärlarinna, som är villig något deltaga i inom hemmet förefallande göromål har företräde. Fr. E. Otterström, Lovene.

EN ARBETSAM, hurtig, bildad flicka önskas som barnfröken för tre barn, det yngsta 7 år. Platsen är belägen i stad i södra Norrland och tillträdes 15 mars. Lön 25 kr. pr månad. Jungfru finnes. Rekom-mendationer önskas. Svar med foto, under sign. »15 mars 1917» denna tidnings exp. f. v. b.

BARNFROKEN verkligt bildad och barnkär, med goda rekommendationer erhåller plats nu genast att sköta en 2 års gammal gosse. Vidare upplysningar lämnas om svar sändes med rek., foto, och löneanspråk till M. B. Boxholm p. r.

TILL FÖLJD af sjukdom finnes plats ledig i mindre direktörsfamilj att tillträdas 1 mars eller senare, för enkel bättre flicka att utan jungfrus hjälp deltaga i alla husliga göromål. Svar med betygsskrif. foto löneanspråk sändes till fru Octavie Franck, Borås.

KOKERSKA helst troende, fullt kunnig i allt som förekommer i ett landthushåll får plats nu genast. Svar till Lundholmens egendom pr Vrigstad.

EN ENKEL, anspråklös flicka, barnkär o. pålitlig, kunnig i enkl. matl. och som är villig tillsammans med husmodern sköta litet hem erhåller god plats i medio af maj. Svar med betygsskrif och lönepretentioner till fru Judith Wallertz, Näs, Vesterdalarne.

SEMINARIEBILDAD lärarinna af bildad familj får plats i mars på landet i Södermanland att undervisa 7 års gosse. Svar till »Vaken och intresserad» Eskilstuna p. r.

UNDERVISNINGSVAN lärarinna, frisk, kompetent att undervisa vanl. skolamn., språk, musik, för gosse 9 år, flicka 8 år, Aug. 1917. Svar inom 14 dagar med betyg, foto, samt löneanspr. till Lantgård, Kristianstad p. r.

VID BRUK i Vestmanland, egendom, godt hem får bättre barnkär hushållsvan flicka plats som hushållsfröken. Jungfru finnes. Medlem. Vid. Nya Inack. byrån, Jakobsbergsgatan 34, Stockholm.

BARNFROKEN, något kunnig i sömnd. erhåller plats genast i enkel familj att sköta 2 barn 1 o. 2 år. Svar med uppgift om föreg. sysselsättning o. lönepretentioner till »S. A.» Borås Tidning, Borås.

UNDER. ISNINGSVAN FLICKA musikalisk, får plats nu genast å egendom i Sörmland att läsa med 2 flickor i åldern 11 och 7 år. Den som är intresserad av landet, kunnig i sömnd och villig hjälpa till med hvarjehanda har företräde. Svar med betygsskrif och lönepretentioner sändes till »Kombinerad lärarinneplats» under adress S. Gumälii Annonbyrå, Stockholm. f. v. b. De som vilja återfå betygsskrif torde bifoga svarsporto.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrives å postanvisningsblanketten.

GUVERNANTER, Barnfröknar, Husmors hjälp erh. goda platser. Palmqvist C:o, Stockholm 17 Malmskillnadsgatan.

UNG TYSKA får plats i familj som sällskap och hjälp. Fritt vivre eller någon lön. Familjemedlem. Svar med foto, till »1 Juni, Öland» Iduns exp. f. v. b.

Elever i Gobelinväfnad emottagas hos Ameli Fjæstad Arvika, Racksta.

Vid spädbarnshem

finnes nu genast. tillf. för 2 me unga fl. att lära barnavård. Pris 50 kr. pr mån. Sv. till »Sjuksköterska» Stockholm 6.

Vid Kristianstads elementarläroverk för flickor

blifva vid höstterminens början tvenne lärarinneplatser lediga:

1) med undervisningsskyldighet i kristendom, modersmålet och historia;
2) med undervisningsskyldighet i modersmålet och franska.

Högre kompetens erfordrig. Lön enligt lag. Skolan betalar halva pensionsavgiften och halva afgiften till Vikariatkassan.

Ansökningar ställas till styrelsen insändas före den 14 mars till underdecknad.

Kristianstad den 14 februari 1917.

Greta Sæve.
Föreståndarinnan.

Duglig, kvinnlig stenograf

med god skolunderbyggnad och minst 1 års praktik, kunnig i maskinskrifning erhåller anställning omedelbart i Norrköping. Svar med betygsskrif och foto, till »B. R. N.» denna tidning f. v. b.

Husföreståndarinna

kunnig i trädgårdsskötsel och van att själfständigt förestå landthushåll erhåller anställning till våren i södra Sverige å landegendom hvarest ägaren blott vistas halva året. Svar med ref. och foto till Dr Alfred Ekström, Hemsjö Kraftaktiebolag, Karlshamn.

Hushållerske-plats

vid Östergötlands läns anstalt för sinnesslöa är på grund af sjukdom ledig att tillträdas den 1 eller 15 mars. Sökande, ej gärna under 30 år, bör vara fullt kunnig i ett landthushålls skötande, pliktrogen samt van vid ordning och sparsamhet.

Betygsskrif, helst åtföljda af fotografi, torde insändas snarast till Föreståndarinnan, adr. Söderköping.

Aldelnings-sköterskeplats

ledig att tillträda 1 maj vid Läns-lasarettet i Västerås. Sökande kunna insända sina handlingar till Lasarettsläkaren före 10 mars. Utom präst och läkarebetyg, afskrift af skol-, elef- och tjänstgöringsbetyg torde hänvisas till någon känd person, helst läkare, för muntliga upplysningars erhållande. Begynnelse-lön 500 kr., slutlön 800 kr., pension 800 kr.

PLATSSÖKANDE

ELEMENTARBILDAD, något musikalisk ung flicka som genomgått hushållsskola önskar mot fritt vivre komma till god familj i stad, prästgård eller större egendom, för att deltaga i allt inom ett hem förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem» und. adress S. Gumälii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

EXAMINERAD sjukgymnast önskar nu eller till våren plats vid badort eller i familj. Villig att deltaga i hushållsgöromål. Goda betyg. Svar till »Lisbeth» Iduns exp. f. v. b.

2 UNGA FLICKOR önska plats som husmoders verkliga hjälp. Svar till »Medlem R. och E.», Göteborg 9, p. r.

EN 17-ÅRS FLICKA önskar plats i familj där husmoder finnes att vara behjälplig med inom hemmet förekommande sysslor. Är musik. och har genomgått 5 kl. elementarskola. Tacksam för svar till »Familjemedlem L», Iduns exp. f. v. b.

ARBETSAM och duglig flicka önskar plats i god familj (helst där jungfru finnes). Är kunnig i matlagning, handarb. o. enkl. sömnd. Sv. till »Hjälp och sällskap», Iduns exp.

BILDAD, barnkär studentska språkkunnig, musikalisk önskar plats mot fritt vivre helst Osterm. Svar till »3 1/2 år i Tysklands», Dagens Nyheter, Stureplan, Stockholm.

EX. BARNSKÖTERSKOR kunna alltid erhållas gen. Svenska Sjuksköterskebyrån Gröngatan 21, Göteborg. Tel. 144 35.

EXAMINERAD barnsköterska önskar plats till den 1 eller 24 instundande april. Vill hjälpa till med i hemmet förekommande göromål. Rekom-mendationer från 2 platser förut. Lönepretentioner 30 kr. i mån. Svar till »N. N.» Iduns exp.

EN 20-ÅRIG elementarbildad flicka önskar plats i fin familj som sällskap och hjälp. Äfven villig att hjälpa till med läxläsning. Helst i Stlm eller större egendom på landet. Svar till officersdotter, Tidningskontoret Karlav. 8, Stlm.

I GEDIGET HEM i mellersta Sverige önskar trolofvad flicka, fr. o. m. 1 april, förkofra sig i hvad som hör till handhavandet af ett förstklassigt hushåll. Svar med uppgift om pris m. m., utbedes till »B. P.» Iduns exp.

ORDENTLIG flicka af god familj önskar plats som husa till 1 eller 15 Mars i Stockholm eller Uppsala. Tacksam för svar till »Småländska» Iduns exp. Stockholm f. v. b.

ATT SKÖTA ett hem på egen hand önskar 26 års flicka plats. Villig hjälpa till med skrifgöromål. Svar till »Våren 1917» Sv. Dagbl. exp.

Kvinnlig arbetskrän

inom såväl hennens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

”En annons är en fusenhöfdad försäljare — fusenfallt viktigt är det därför att den säger hvad den bör säga, hvarken mer eller mindre.”

Infordra kostnadsförslag från Idun.

HUSLIG, bildad flicka, som genomgått mindre sjukvårdskurs önskar plats att vårda sjuklig herre eller dam. Är villig att äfven deltaga i husliga sysslor. Svar till »Mars 1917» Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA af god familj önskar komma på större egendom eller bruk som sällskap och hjälp. Sv. till »Familjemedlem 25 år», Iduns exp.

INACKORDERINGAR

Konfirmander

mottagas 1 juli—11 augusti. Vacker trakt. Intill station. Tillfälle till bad. Rt. Khde Axberg Normlösa (Östergötland).

Brudutstyrlar

såväl enkla som finare, samt Dam- och Branunderkläder ständigt på lager i Helsingborgs Linneutstyrelseaffär, Malmö. Rikstel. 48 12.

Babylådan
inneh. fullständig utstyrelse af 2 omgångar för späda barn, välsydt och af bästa kvalité, pris 10 o. 15 kr. på låda beroende på monter. Sändes mot efterkr. A. C. Cronquist & Son, MALMO. Rikstel. 8 15.

Ferrin
Fås på apoteken.
Bästa järnmedel
Utmärkt styrkande.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Norrlands Landtmannatidning
Härnösand
Upplaga öfver 11,500 ex.
spridda inom Väster- och Norrbottens län.
Utmärkt annonsorgan.
Hög rabatt vid större annonsering.

OLAUS OLSSONS
ORDER-TELEFONER
Hannanrop: "Olaus Olssons"
KOLIMPORT A.B.

En svensk symaskin till hvarje svenskt hem.
Med solid konstruktion förenar Husqvarna symaskin teknisk fulländning i utförandet.
Den betalar sig!
Husqvarna Symaskin

Kvinnliga platssökande och lediga platser
såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråer i riket eller insändas direkt till
Iduns annonskontor, Stockholm.

CARL DERGLOV
FLORODOL-TVÅLEN
är barnens förtjusning.
Använd Florodol-Tvålen vid tvättning av de små. Den bevarar och stärker deras fina hud och rosiga hy.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatkl. R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301. För behandling af stödie- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbingar.

Dr Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA AKOMMOR.
Kungssportsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. Dr J. Arvedson: adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
resp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Zanderska Gymnasfiken,
Birgerjarlgatan 23.
Gymnastik, Massage, Elektrisk Hetluft. Damafd. kl. 11-1. Snedbeh.-afd. kl. 1/2 3-1/2 5.

ROYAL WINDSOR
Del berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg. Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af. Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden: Royal Windsor Perfectionne. En alljämt stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto. Nederlag: **Franska Parfymmagasinet**, hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Javana Lelu
det bästa medel för erhållande af långa ögonfransar och tjocka ögonbryn. Pris 6 kr. + porto.
Franska Parfymmagasinet, hofleverant. 21 Drottningg. 21, Sthlm.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår, som förhindrar hårafvall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin's Parfymmagasinet, Malmstorgsgatan 5 Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikst. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

E. Wolstrups
Badvatten, Crème d'Orient och övriga preparater — yppersta medel för hårets och hudens vård — försäljas i
ANNA CARLSSONS PARFYMMAGASIN, Hamngatan 12 Stockholm
BEDA GRAMÉRS PARFYMERI, Kungsgatan 57 Göteborg
samt direkt från
CARL ELLBERG, ADELGATAN 1, MALMÖ.

Kylsalva.
15-årig frostska botad! Absolut ofarlig. Lämplig för såväl ansikte som händer. Insänd rekvisition ofördröjligen till »Enstående resultat» Iduns exp. f. v. b. så sändes en sats omgående belagd med postförskott å kr. 3:75 plus porto.

är världens förnämsta Hårmedel och öfverträffas icke af något annat liknande preparat
Pris pr fl. 2.50.
Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyrfärer.

MÄRKET MARKATTAN

"Ett glänsande resultat"
(HOS ALLA HANDLANDE)
Sunlight Såptvål Aktiebolag
Göteborg

Crème "Parba" och "Parba"-Tvål
göra huden len, mjuk och vit.

Birgitta-Skolan
Beridarebangatan 17,
STOCKHOLM
Utbildningskurser i klädsömnad, barnkläder, linnesöm, konstbroderi m. m. Praktisk och teoretisk kurs i väfning.
Betyg efter genomgången fullständig kurs.
Anmälningar mottagas dagligen. Prospekt på begäran.
Ellisabeth M. Glantzberg.
Telefoner: Allm. 41 48. Riks 108 63.

Varma kläder åt barnen!
Prenumerera nu genast på
"BARNGARDEROBEN"
Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Stor dubbelsidig mönsterbilaga medföljer gratis.
"Barngarderoben" kostar för helår Kr. 3:—, kvartal 90 öre. Sist utk. nummer erhålles mot 30 öre i frimärken från Iduns Exp., Stockholm.

S:ta Birgittaskolan
REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM
Allm. telefon 51 90 :-: Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete :-: Rikstelefon 141 08
Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Filet ancien.
Föreläsningar: Comtesse G. och Fröken E. Thorman.
Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran
Emmy Kjlander.

Förutom

1:ma Engelsk och Tysk Antracit
tillåta vi oss rekommendera
Antracitbriketter

såsom synnerligen lämpliga för kamineldning
och eldning på galler i kakelugn.

AKTIEBOLAGET KOL och KOKS
Sammanslutning mellan kolimportörfirmorna:
Joh. Lundström & Co. A.-B., H. G. Söderbergs Import A.-B. & Nya A.-B. J. Anderssons Kolimport.
Namnanrop: "Kol och koks". Telegrafadr. "Kolekoks".

Rösthygieniska Institutet i Lund.

Innehavare: musikdirektör **Oskar Mellander** under medverkan av flera specialläkare.

Solosång - Välläsning - Talteknik.

Allsidig behandling av olika röstrubbingar såsom kronisk heshet, hysterisk stumhet, stanning, gehörssvaghet (språklig och musikalisk) m. m. Överanstängda röster restitueras.

VAR KAN EN FLICKA få gå igenom en kurs i sjukvård? I omkring en månads tid hälst mars. Tacksam för svar till »För hjälp» Iduns exp.

"Affären grundad år 1881"
Prima nyrökt delikatess-Renstek, samt prima Ljörom i större och mindre partier.

Majorskan Edmanns
utsökta
Crème Idéale

är af kunnare ansedd som mest förskönande och mest elegant. Bleker fräknar och leverfläckar, gör hyn ungdomligt vacker.

Erika Burmans Effr.
Ludv. Jonsson,
Luleå.

Rikst. 68. Telegramdr.: "Ludvigson".

Tvätt!

Tvättning och mangling af privata kläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarebadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **45 öre** pr kg. för tvättposten öfverstigande 25 kg. Afgiftsfri afhämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

Armsvett

borttages med Secco-salva. Lukten försvinner efter första behandlingen. Armlappar kunna efter kort tid undvaras. Oskadligt, tillförlitligt och angenämt medel, äfven mot annan abnorm svettning. Pris 2 kr. Till landsorten mot postförskott. Diskret försändning. Fru Maria Enquists Institut för Skönhetsvård o. Plastiska Operationer, Stockholm, Biblioteksgatan 6.
Råd gifvas och förfrågningar besvaras omgående kostnadsfritt.
R. 160 68. A. 226 62.

Musikinstrument

Stor sortering af prima, väljusterade stråk- och blåsinstrument. Sextetter af förstklassig böhmisk tillverkning, svensk modell, till 375 och 500 kr. pr sextett. Talapparater, ljudskifvor med frälsningsarmestycken. Orglar och pianon, bästa fabrikat. Strängar och tillbehör till musikinstrument.

Tekn. art. med eget firmamärke:

Dentol,

förstklassigt antiseptiskt munvatten och dito tandpasta.

Armétvål,

Fin, behagl. antiseptisk toalett-tvål.

Skokräm,

terpentinfri och fri från alla för lädret skadliga ämnen.

Putspulver och putskräm,

bästa rengöringsmedel för metaller.

Illustr. varukatalog sändes på begäran gratis och franko.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,

Östermalmsgat. 24 & 26, Sthlm 5.
Telefoner: Riks. 85 81. Allm. 63 72.
Filial: S. Allég. 9, Göteborg. R. T. 73 76.

Skånska Handelsbanken.

Fonder 21,850,000 kronor.

Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.

Filialer: { Södermalmsgat. 8.

Sturegatan 32.

Uthyr kassafack.

Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.

Fondafdelning. Kassafack.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

*Frankera alla brev
med
Landstormsfrimärken!*

*Finnas å rikets alla postanstalter
samt å
Centralrådets Distributionsbyrå,
Drottninggatan 66 — Stockholm.
Riks 108 69. Attm. 11498.*

Kungl. Maj:t har medgivit att till förmån för H. K. H. Kronprinsessans förening för det frivilliga arbetet för landstormsmäns beklädnad få säljas s. k. LANDSTORMSFRIMÄRKEN av 5 och 10 öres valör, vilka tillhandahållas å alla rikets postanstalter samt å Centralrådets Distributionsbyrå, 66 Drottninggatan, Stockholm, och gälla intill 1919 års utgång såsom vanliga frimärken å alla inrikes postförsändelser. Försäljningspriset utgör valörens dubbla belopp, alltså resp. 10 och 20 öre. Den del av priset, som överskjuter frankeringsvärdet, tillfaller odelat Kronprinsessans Beklädnadsförening.

Denna förening har till ändamål att på frivillighetens väg anskaffa sådan utrustning för landstormen, som icke tillhandahålles av staten. De stora och viktiga krav, som ställas på statskassan för försvarets ordnande och vidmakthållande, nödvändiggöra att vissa delar av landstormens utrustning måste åläggas landstormsmännen själva, men många av dessa hava, framför allt under nu rådande dyrtid, svårt att förse sig med beklädnadspersedlar av sådan beskaffenhet, att de utan olägenhet kunna uthärda fälllivets svårigheter. Det är därför Kronprinsessans Beklädnadsförening

vänder sig till alla dem, som vilja och kunna bidra till vårt fosterlands försvar, med en varm vädjan att understödja föreningens verksamhet. Detta kan ske genom ett så enkelt och lätt tillgängligt medel som att använda landstormsfrimärken. Det kan synas som om de bidrag, vilka därigenom inflyta, skulle vara allt för obetydliga för att medföra något verkligt gagn, men det är dock så, att om alla svenska män och kvinnor, vilkas tillgångar det medgiva, samt alla firmor och bolag i vårt land allenast under en månad av året frankerade sina postförsändelser med landstormsfrimärken, skulle så mycket pengar inflyta till Beklädnadsföreningen, att ingen landstormsman skulle behöva fara illa på grund av otillräcklig beklädnad, ifall han bleve inkallad till tjänstgöring för rikets försvar.

Denna insamling av medel för landstormens utrustning har emellertid ännu en annan betydelse. Genom densamma beredes tillfälle för Kronprinsessans Beklädnadsförening att i vidsträckt omfattning anordna nödhjulsarbeten, framför allt för kvinnorna i fattiga hem, genom strumpstickning, sömnad m. m. Dyrtidens nöd blir härigenom lindrad för många.

Låt vår lösen alltså bliva:
FRANKERA MED LANDSTORMSFRIMÄRKEN!